

Apró hirdetések

Fályatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is. Jelígs levelekhez 20 fillér
bélyeg mellékelendő.

MISKOLCON átutazóban csak Rück-
man-nál étkezzen. Széchenyi-u., villa-
mosmegállónál.

SEL PESZACH saját olvasztású zsír e-
hó 15-ig kg-ként 3 pengő. Fenákel
orth. kóser baromfiúlet, Dob-u. 28.

JÓ HÁZBÓL való fiút tanoncnak fel-
vesz ezüstműves. Dob-u. 8.

ELŐKELŐ orth. családból való, jesivá-
kát végzett, intelligens, jómegjelenésű
26 éves öcsémét benősíteném jó-
menetelű üzlettel rendelkező orth. uric-
saládba. „Előkelő orthodox” jelíge
ajánlatokat kiadó továbbit.

HÁZVEZETŐNŐNEK v. társalkodónő-
nek, idősebb hölgyhöz is, elmenne tel-
jesen megbízható uriaszony. „Üzlet-
hez ért” jelige.

FÜSZER- és festékszakmában jártas
kereskedősegéd azonnalra felvétetik.
Cím: Friedmann Henrik, Nyíregyháza.
BÉLYEGZŐKÉSZÍTŐSEGÉD, önállóan
dolgozik, állást keres. „Kitűnő munka-
erő” jelige.

VÁCI—UTCAI nőruhaszalonomat meg-
osztanám szombattartó kalapos vagy
füzősnővel. Telefonhívó 1-388-74.

MEGNŐSÜLNE hozománnyal, vidéki 29
éves szombattartó fiatalember, akinek
jövendelmző, 15.000 P-t érő ingatlana
van. Esetleg benősülne jobb vallá-
sos uricsaládba. „Házias legyen, 29-
ig” jelige.

VENNÉK csakis jókarban levő elsőren-
dű **פ"ש**-t saját szükségletemre. Ármeg-
jelölést kérek. Walder, Ujpest, Attila-
utca 66.

FŐZNI tudó, szerény igényű minden-
leányt keresek kis családú orth. ház-
tartásomba. Cím: Lemberger, Polgár.
**MENTSETEK MEG HITTESTVÉ-
REIM!** Tönkrement, egykor jómódú ke-
reskedő vagyok, három éve súlyos gyom-
orbetegségben szenvedők. Se orvosságra,
kurára, se családom fenntartására nem
telik. Aki megkönyörül rajtam és öt-
tagu családomon, azon megkönyörül a
Mindenható! Szíves hathatós adományo-
kat „Gyomorbagos” jelíge a kiadóba
kérek.

LIBAZSIR olvasztva, orth. kóser, 5 kg.
dobozokban kg-ja 2,60, sel peszach
2,80. Frankó. Kornhauser, Debrecen.
Simonffy-utca 1.

FÉRJHEZ adnám intelligens leányomat
28—30 éves szombattartó fiatalember-
hez, aki üzletbe benősülne. „Jóme-
netelű üzlet” jelíge frt ajánlatokat
kiadó továbbit. (20 f. b.)

VEZETŐ állásban levő banktisztviselő,
termély- és közraktári tiszteketben is
jártas, elhelyezkedést keres, hogy
szombatot tarthasson. Megkereséseket
„hüségese” jelíge a kiadóba kér.

NŐSÜLENDŐK férjhez menni akarók,
szerény és nagyobb igényűek, biza-
lommal forduljanak: Wieder Ármín
sadchenhez. Makó.

PESZACH nyolc napjára keresek 3 fel-
nőtt családtag részére teljes ellátást
orth. családnál Budapesten, esetleg
Ujpesten. Kimerítő ajánlatokat ármeg-
jelöléssel kér: Özv. Schwartzné, Pili-
svörösvár, Fő-út 341.

FIATAL NYOMDÁSZ-SEGÉD, ki a
pepírkereskedésben és könyvkötészet-
ben jártas, március 15-re állást keres.
Jelige: „Szorgalmas, 1937”.

NŐSÜLNE 29 éves jómegjelenésű ön-
álló divatárnyagkereskedő. „Fény-
képpel” jelíge küldendő leveleket
kiadó továbbit.

40 ÉVES LEÁNY saját házzal, üzlet-
tel, kocsmával, 47 év körüli férfit (le-
het gyermektelen özvegy) keres benő-
sülésre. Wieder Ármín, Makó.

FÜSTÖLT libacomb, orth. kóser, kg-ja
2,80. Sel-peszach olvasztott libaszir, 5
kg. dobozokban, 2,80 kg-ja. Frankó.
Schwarz, Debrecen, Pásti-u. 2.

SAMESZ-ÁLLÁS házassággal egybe-
kötvé, nagyobb fővárosi orth. tem-
plomban elfoglalható. 26—33 éves nő-
tlen pályázók ajánlatait „szigorúan
vallásos” jelíge a kiadó továbbit.

**ניר באמארער מצות! נמצא עלי
קמח ומצות שמורים שנמחנו כרחם של
סוכים שקורין מראקקענע מיהלעי ונאמין
בהשגחה הנהיג אבי' דפה שלישי'א קמח
ה' מצות שמורה 1.10 מצות משומים 86.**

Schwartz Ábrahám
pászkasütő, Nyirbátor

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készit hullámosi-
tott hajból; javítást, ondolást olcsón
vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

הגדה של פסח

LEGENDÁS HAGADA

új magyar fordítással bőséges ma-
gyarzatokkal az egyiptomi kivonulás
történetével a szájhagyomány és a
midrasi irodalom nyomán írta

ÁBRAHÁM MÁRTON

Nagy albumalakú, aranyozott dísz-
kötésben ára 4,80 P.

33 művészies illusztráció és fejléc.

Megrendelhető:
ÁBRAHÁM nyomda, Kecskemét
A legalkalmasabb ajándék!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az orsz. választógyűlés

Az ország orthodox rabbikarának s hitk. delegátusainak gyűlése a fővárosban

A fegyelmegszegésnek, a felelősség-
érzetnek, a vallás szent ügye iránti sze-
retetnek, a független magyar orthodox
szervezet megszilárdítására irányuló ko-
moly akaratnak szelleme lebegett azon a
háromnapos összejövetelen, amely 6 évre
ismét megadta a hazai orthodoxiának az
alkotmányos szerveit és megválasztotta
az országos képviselőtestületet, ill. központi
bizottságot.

A vezetőségnek hívó szózatára az or-
szág minden részéről összegyűlekeztek a
delegátusok, kik tudatában voltak fele-
lősségüknek s az orthodox közösségre
vonatközlőleg ismételtek magukban a
prófétai ígét (Jesájó 49, 18):

שא סניך עניך וראי כולם נקצנו באורך
„Jártasd körül szemeidet s lásd, mind-
annyian összegyűlekeztek, eljöttek a te
kedvedért”. Az a kép, amely a szemlélő
elő tárult a kongresszus megnyitásánál,
amikor az egész kitűnő orth. rabbikar.
valamint a világi elem kvalitásos egye-
dei hallgatták az elnöki beszédet és az
iroda beszámolóját: felejtethetlen ma-
rad és a mai idők sok baját egy pillá-
natra elfelejtette velünk. Egységes volt
a szellem, az egész gyülekezetet a test-
véri szeretet hatotta át, mert minden je-
lenlő átérzhette a szoltáros ige (119)
igazságát:

הבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי מצותך
„Társá vagyok mindazoknak, akik fél-
nek Tőled és akik megőrzik a Te törvé-
nyeidet”.

A beszámoló általános megelégedés
visszhangja kísérte. Nem volt szónok,
még a kritikát gyakorlók között sem,
aki az Iroda működését nem illette volna
a legnagyobb elismerés szavával. Amint
Ben Azzáj mondta a Misnában:
„hálát kell adni a múltért és felkiál-
tani a jövőért”, azonképen egyesek a leg-
tisztább egyszerűségről a jövőre nézve
oly kívánalmakat hangoztattak, amelyek-
hez mindenki csatlakozott.

A hétfő este megtartott rabbikon-
gresszuson, valamint az ujonnan megvá-
lasztott országos képviselőtestület szerda
délben lefolyt alakuló gyűlésén az or-
thodoxia legfontosabb problémáiként a
zsidó családi élet tisztaságának megvé-
dése, a jesiva ifjúság és a jesivákból ki-
kerülő fiatalok helyzetének feljavítása,
a sabosz védelme került megvitatásra. A
jelenlők érezték, hogyha ezen kardi-
nális orth. problémák megoldása akár-
csak egy lépéssel halad előre a megvá-
lósulás terén, úgy a diskusszió termé-
keny s áldáshozó volt.

S ha az első két napon — a válas-
tás folyamán — jóleső érzéssel tapasztal-
hattuk, hogy az orthodoxia élete len-
dülőben marad, a harmadik napon az
alakuló ülés felemelőleg hathatott min-
den résztvevőre az orthodoxia erkölcsi
vitalitását illetőleg. Teljes számban je-
lent meg az ujonnan megválasztott kép-
viselőtestület. A kérdések tárgyalásánál ki-
tűnt, hogy nincs győző, nincs legyőzött,
mert csak egy szempont uralkodott: mi-
képpen lehetne karöltve, egymást kiegészítve,
szolgálni vallásunknak. Az or-
thodoxia szent ügyeiben hozzáértéssel
felszólalók szavaiból kiáradó hatás elért
minden hallgató értelméhez, szívéhez és
lelkéhez.

Az egész kongresszus méltó lefolyása
elválaszthatatlan Kahan-Frankl Samu
elnök személyétől. Komoly lény, hozzá-
értése, tapintatossága, kitűnő elnöklése:
szuggesztív hatással volt az egész gyüle-
kezetre. Engedékenységet s elhatározott-
ságot sugározott. Amint ezt bölcsünk
Dóvid Hamelech szavaival kapcsolatban
tanítják, aki így szólt népéhez: „S'mo'ini
acháj v'ammi — hallgassatok reám test-
véreim és népem”. (Sanhedrin 8.) Az
elnök és a kongresszus tagjai között meg-
valósult a kellő kontaktus: az elnök
iránti tisztelet az egyik részről, az egy-
begyűltekekkel kapcsolatban pedig a leg-
messzebbmenő türelem az elnöki székben,

amint ezt R. Szimlói hirdeti az előbb idé-
zett talmod-helyen.

A templomépítő Bezalél mellett ott
találjuk Oholivot. Sokat nem mond ró-
la a Tóra, a midras sem dicsőíti, de
azért ott említi a szentélyépítés máso-
dik nagy mesterének. Mindenki tudja,
ugyebár, hogy az iroda jeles jogtaná-
csosára gondolunk. Az a jelentése,
amelyben beszámolt az elmúlt évek irodai
működéséről, tükörcént mutatta meg
azokat a nagyfontosságú feladatokat és
kiváló eredményeket, amelyeket az or-
thodoxia hűséges szolgálatában álló jog-
tanácsosnak az elnök mellett az utóbbi
években a felekezeti és vallási közérdek
javára elérni sikerült, irodai munkája
során. Közismert, hogy legnagyobb mértékben
az ő tiszte eljárni illetékes helyeken a
legtöbb olyan ügyben, amelyben vala-
mely kivételes kedvezést kell elérni in-
tézmeny javára. Ilyen értelemben méltá-
nyolja az orth. közvélemény dr. Reiner
Imre jogtanácsos munkáját, immár köz-
zel három évtizedes irodai működésében.
És igen helyesen jegyezte meg felszó-
lalásában Bernfeld Sámuel debreceni de-
legátus a következőket:

— Emberi gyarlóság, — mondta töb-
bek között — hogy a közéleti egyéneket
általában kritizálni szokták. Az elhang-
zott jelentésből azonban kitűnik, hogy az
Iroda rámutathat számos pozitív ered-
ményre, noha kétségtelen, hogy nagyon
sok tennivaló van még, és a megválasz-
tandó testület kötelessége az Irodát mun-
kájában támogatni.

A kongresszus minden egyes tagját az
elmúlt szép napok emléke hazakiséri s
köszönti: „Borüch attó b'vaj'e'cho' üvó-
ri'ch attó b'ezszechó — áldott légy,
amikor jöttél, áldott légy, amikor el-
mész”, mert „az igazság műve békesség
lesz és az igazság gyümölcse nyugalom”.
(Jesájó 32.)

*

**A budapesti orth. izr. hitközség felügyelete alatt termelt
peszachi orth. kóser palacktej és tejtermékek**

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainkban és az orth.
fűszerkereskedőknél.

BUDAPESTI KÖZPONTI ÁLTALÁNOS TEJCSARNOK RT.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 31. sz.

BRÜNN UTÓDA

Orth. **Engländer** ש"ך
kóser סוכה

Saját pörkölésű kávé, fűszer, ecetsav, szilva, bor, macesz, stb. Szolid árak.
Házhoz szállítás egész éven át.
Budapest, VIII., Karpfenstein-utca 1. (Teleki tér sarok) Telefon: 1-309-24.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

A hétfő délelőtt megnyitott választó kongresszuson mintegy teljes számban jelent meg az ország orth. főrabbi-kara és nagyszámban voltak jelen a hitközségek delegátusai is, úgyhogy csaknem színtelt meg a kongresszus nagy

terme. Az elnöki emelvényen helyet foglalt Kahan-Frankl Samu elnök, Strasser főrabbi (Debreceen), óbudai Freudiger Ábrahám, Bernfeld Sámuel, Németi Sándor, Teitelbaum nyirbátori, Bródi kállói, Kohn csornai főrabbi, Mandula

Mór (Miskole), dr. Reiner Imre, dr. Deutsch Adolf (Bpest).

Mély figyelem közepette a köv. üdvözlő beszéddel nyitja meg a választó nagygyűlést Kahan-Frankl Samu elnök:

Az elnök megnyitó beszéde

Mélyen tisztelt Orsz. Választógyűlés!
מורי ורבותי!

Ebben az ünnepélyes percben, amidőn hosszú idő után ismét összegyűlt hazai orthodoxiánk egész Főtisztelendő Főrabbi-kara és valamennyi hitközségünk világi kiküldöttje, hogy a magyar orthodoxia új országos képviselőjét megválassza, első szavam az őszinte szívvel jövő üdvözlés szava. Igaz szeretettel köszöntöm Önöket:

ברוכים הבאים בשם ה'

Most, amikor elnöki működésem óta először látom együtt orthodoxiánk egyetemének reprezentánsait, mély megilletődéssel és megindultsággal idézem nagy elődöm, mesterem

מורי וחמי רבי אברהם פראנקל ז"ל emlékeit, aki három évtizeden át elhivatott vezére volt orthodoxiánknak.

Tiszteletben tartván végakarátát, nem kíséreltem meg méltatni korszakalkotó működését, személyének és eszméinek ideális magasságát és tisztaságát. De ebben a közösségben, amellyel életének egész munkássága egybeforrott, ez talán felesleges is. Hiszem, hogy mindnyájan mélyen átérzik mit jelentett nekünk Frankl Adolf és mit vesztettünk benne. Végtelen szerénységének szellemében hallgasson el a dicséret szava, hódoljunk csendben emlékének:

לך דומי תהלה

Szomorú kötelességünk megemlékezni központi bizottságunk és országos képviselőiségünk ama kiváló tagjairól, akik az elmúlt ciklusban itthagytak bennünket. Pótolhatatlan irt hagytak maguk után rabbikarunk díszei a Tóra nagyjai, a mádi, a váci és a bídszentmihályi gaonok, központi bizottságunk örökös dísztagjai. Úgyisint a tállyai főrabbi központi bizottságunk kitűnő tagja, továbbá a földesi, a vajjai, a paksi, a kiskőrösi és a tiszaberceli főrabbi országos képviselőiségi tagok, rabbikarunk kiválóságai, זכרונם לברכה, valamint Friedmann Hermann és Schwarcz Izidor központi bizottságunk, Ungár Salamon, Lipschitz Adolf, Stern József,

TAVASZRA! Különleges bel- és külföldi szövet és se-lyem, kosztüm, köpeny, komplé és ruha divatujdonságok, a párisi nődivat legújabb kompozíciójú óriási választékban kaphatók legolcsóbb árakon
SPITZ-CÉGNÉL ERZSÉBET-KÓRÚT 34 SZ.
(Royal színházzal szemben) Saját ház. Szombaton zárva

Fried Bernát, Flamm Ignátz, ifj. Eisler Mór és Kornitzer Imre országos képviselőiségünk tagjai עליהם השלום Valamennyien: tehetségük, tudásuk legjavát állították a köz szolgálatába, orthodoxiánk hálával és kegyelettel fogja emléküket megőrizni.

Mélyen tisztelt Országos Választógyűlés! Azt hiszem, mindnyájunk lelkéből beszélek, mikor ez alkalommal a hazátlanná és üldözötté vált hittestvéreinkkel való mélyes együttlérzésnek kifejezést adok. A zsidóság történetének egyik legtragikusabb korszakát éljük. Tudom, hogy mindnyájan hatása alatt állunk az Erecz Jiszroelban lezajlott eseményeknek. Az ottani zavargások és terrorcselekmények súlyos áldozatokat követeltek és következményei,

amelyek a יישוב הישן-ra is erősen kihatnak, beláthatatlanok. De világ-szerre megnehezült a zsidóság sorsa. Testvéreink a szélsőségek malomkövei között őrlődnek. Míg a szovjet poklában mintegy hárommilliónyi lélek veszett el vallásunk számára, addig Európa szívében a fajgyűlölet sorvasztja el a zsidóság százezreinek életlehetőségét. Azok az áramlatok, melyek a jogfosztást és gazdasági elnyomást sodorják magukkal, nem ismernek országhatárokat. A feleltlen és féktelen izgatás sajnos hazánkban is felütötte fejét. Nem szabad szemet hunyni azon fájdalmas tény előtt, hogy ezek a külföldről importált eszmék a magyar zsidóság helyzetére elsősorban gazdaságilag, súlyosan hatnak. De bízunk a magyar nép józanságában és vallásérkölesi alapon álló kormányunk erélyében, hogy a magyar nemzet nemes tradícióinak annyira ellentmondó mozgalmak nem fognak tartós eredményt elérni.

Ezekben a nehéz időkben központi irodánk felelősségének teljes tudatában áll örömhelyén és minden adott alkalommal hűséges szószólója orthodoxiánk érdekeinek az illetékes tényezők előtt. A magyar zsidóság egyetemét érintő

kérdésekben pedig a kongresszusi zsidóság vezetőségével vállalva teljesíti nehéz kötelességét.

Most, hogy 7 év eltelté után a hazai orthodoxiának legnagyobb korporációja egybegyűlt, központi irodánk eme nehéz körülmények között teljesített munkáját és megoldásra váró feladatait dr. Reiner Imre úr, irodánk jogtanácsosa fogja ismertetni önök előtt, mielőtt mai gyűlésünk tulajdonképeni napirendjére áttérünk. Adja a Mindenható, muljon már el כלל ישראל a megpróbáltatások súlyos korszaka és tiszta hitünket őseinktől örökölt elveinket töretlenül mentsük át a jobb jövőbe, amelyben igaz zsidó בטהון-nal bízunk kell.

Es most engedjék meg nekem מורי ורבותי, hogy annak a bensőséges óhajomnak adjak kifejezést, hogy tanácskozásainkat most is a כלל iránti igaz szeretet és felelősségérzet hassa át, választásukat pedig az egységnek, az אחדות-nak ama emelkedett szellemében ejtsék meg, mely orthodoxiánk egyik legfőbb erőssége. Ehhez kérjük הקביה segítségét és ebben a reményben nyitom meg szervező szabályaink értelmében a mai napra egybehívott országos választógyűlést.

Elnök szavait nagy ovációval fogadták a kongresszus.

Hódoló táviratok

Elnök indítványára a választógyűlés a köv. hódoló táviratokat küldte:

Főméltóságú Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó urnak Budapest

Az összes magyarországi autonóm orthodox izraelita hitközségek főrabbi- és világi delegátusai, akik száztágu országos képviselőiségük megválasztása céljából a mai napon a fővárosban egybegyűltek, úgy a saját nevükben, mint az általuk képviselt egész magyar hitű orthodox izraelita hitfelekezet nevében hódolatteljes üdvözléssel járulnak Főméltóságod elé. Amidőn kérjük, hogy hódolatunkat kegyesen elfogadni méltóztassék, a Mindenható áldását kérjük Főméltóságodra.

Kahan-Frankl Samu

a magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet központi irodájának elnöke.

Nagyméltóságú

Daranyi Kálmán miniszterelnök urnak Budapest

Az összes magyarországi autonóm orthodox izraelita hitközségek főrabbi- és világi delegátusai, akik száztágu országos képviselőiségük megválasztása céljából a mai napon a fővárosban egybegyűltek, úgy a saját nevükben, mint az általuk képviselt egész magyar hitű orthodox izraelita hitfelekezet nevében tiszteletteljes üdvözléssel járulnak Nagyméltóságod elé és kegyes megértő támogatását kéri felekezeti és általános közérde-

kü feladataik megoldásához.

Kahan-Frankl Samu

a magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet központi irodájának elnöke.

Nagyméltóságú

Hóman Bálint

vallás és közoktatásügyi miniszter urnak Budapest

Az összes magyarországi autonóm orthodox izraelita hitközségek főrabbi- és világi delegátusai, akik száztágu országos képviselőiségük megválasztása céljából a mai napon a fővárosban egybegyűltek, úgy a saját nevükben mint az álta-

Groszberg Jenő: Sabosz Hachajdes...

A Peszach ünnepét megelőző négy jeles szombat negyediké a mostani szombat. Emlékeztet arra, hogy *Majse Rabenu* Egyiptomban hirdeti a népnek a közelgő megszabadulást és ezt a kinyilatkoztatást:

החדש הזה לכם ראש חדשים

„Ez a hónap legyen számotokra a hónapok elseje.” Rasi citálja a talmudbölcsök magyarázatát, miszerint I'ten megmutatta Majsenak a hold azon állását, mely az újholdat jelzi és amely szerint számítani kell a hónapokat.

Az ezen szombattal beköszöntő *Niszon* hava nemcsak az első szabadságnak, hanem a jövő szabadságoknak hónapja. Nemcsak a *lelki* megújulásnak, hanem a *lelki* megújulásnak hava. Természeti megújulás, a multa való örvendő visszagondolás és a jövő reménye egyesül Niszonban.

Mindezek a mozzanatok kifejezésre jutnak azokban a pijüt-költevényekben, amelyeket *Sabosz Hachajdes* napján mondunk. De különösen sürítve találjuk a szabadság hávara vonatkozó midrasi tanításokat a *müszaf* pijütjében. A szerzője: R. Előzor Kalir, amely név egyszersmind az imaköltevény telítettségét és erőteljességét jelenti. Mivelhogy a *müszaf* ima ? *brócho*-ból áll, a költő kiindulónak oly bibliai verset (*Jesájó 41, 27*) választott, amely hét szóból áll:

ראשון לציון הנה הנם ולירושלים כבשר אחי
(„Ción vezetői ime ezek s Jerusolá-jimnak vigasztalást adok”) minden strófa a pószük egy szavával kezdődik és a jövő szabadság reményét juttatja kifejezésre.

Tekintettel arra, hogy ez a sabosz az *arba parsijasz* sorában a befejező, a költő a strófák végén felsorolja azokat a momentumokat, amelyek a négyes számmal jönnek összefüggésbe. Az első strófában említés tör-

téni arról, hogy az évben a Misna (Rajshasónó) szerint „négy ujév van”, melyek egyike Niszon. A másodikban és harmadikban a négy évszak (*arba tküfajasz, arboó prókim*) kerül megemlézésre. A negyedikben a négy kiváló szombatról (*arboó aróchim*), az ötödikben a széder-esti négy serlegről (*arba kajszasz*), a hatodikban a négy elnyomó uralomról — Miczrajim, Bóvel, Jóvon és a régi Róma — van szó.

A hetedik strófa אהן וזól a jövő időről. Megemlíti azt a négy építőmestert, aki az új világot fogja felépíteni. *Z'charj* próféta (2. 3.) egyik látomásában négy építőmestert lát. יראני די ארבעה הרשים

Ez a Talmud szerint jelenti azt a négy egyéniséget, aki az új világ alapjait fogja lerakni: *Mosiach ben Dóvid, Mosiach ben Jajszéf, Eljöhü*

luk képviselt egész magyar hitű orthodox izraelita hitfelekezet nevében tiszteletteljes üdvözléssel járulnak Nagyméltóságod elé, további kegyes jóakarátát és megértő támogatását kérve, a haza és a vallás javára irányuló felekezeti és közérdekű munkásságukhoz.

Kahan-Frankl Samu

a magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet központi irodájának elnöke.

Ezután dr. Reiner Imre jogtanácsos nagy koncepciójú beszámolóját tartotta, melyet lapunk más helyén közlünk.

(Kongresszus folytatása a 4. oldalon.)

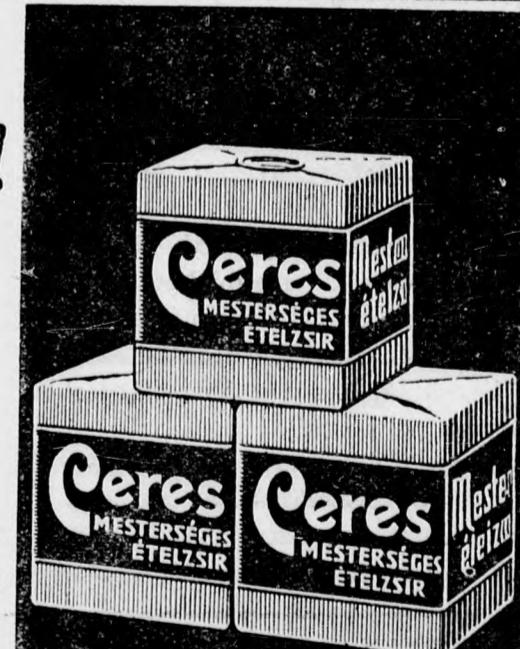
JÖN
A HÚSVÉT!

SÜTEMÉNYEK ÉS
DESSERTÉK
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ
NÉLKÜLÖZHETETLEN

A
Ceres
כשר

100%-OS
TISZTA NÖVÉNYZSIR

GYÁRTJA:
HUTTER ÉS LEVER RT. BUDAPEST

1/4 kg ára 70 fillér

A választás lefolyása

— Folytatás a 3. oldalról. —

A nagygyűlésen — melyen mintegy kétszáz delegátus, köztük száznál több főrabbi vett részt — Hartstein Lajos ügyvezető elnökhelyettest sajnálatos gyengélkedése gátolta a megjelenésben.

Az irodai jelentéshez Bernfeld Sámuel debreceni delegátus szólott hozzá hosszasan. Meleg elismerő szavakban emelte ki a Központi Iroda működését, amelyet mint régi központi bizottsági tagnak évtizedek óta módjában van figyelemmel kísérni és saját közreműködése alapján közelebbről is megismerni s méltányolni. Majd részletesen felsorolta az orthodoxiában elintézésre váró főbb feladatokat, melyeknek megoldására jelenleg sajnálatosan hiányzik a megfelelő anyagi alap és a tartós alkotásokhoz szükséges nyugodt légkör.

Dr. Fisch Dezső kunszentmártoni delegátus hosszabb felszólalása után a választógyűlés megválasztotta az alapszabály szerinti 21 tagú jelölőbizottságot, melynek tagjai lettek: Strasser (debreceni), Sussmann (kecskeméti-budapesti), Teitelbaum (nyírbátori), Kohn (csornai), Bródi (nagykálói), Snyders (győri), Meisels (s. a. ujhelyi szefard), Vorhand (makói), Pressburger (bonyhádi), Jungreis (mezőkövesdi) főrabbi. Világi tagok: óbudai Freudiger Ábrahám (Bpest), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Steiner Vilmos (Pápa), Németi Sándor (Nyíregyháza), Mandula Mór (Miskolc), Lefkovics Jenő (Nyírbátor), Grünwald Kálmán (Békéscsaba), Goldschmidt Siegfried (Sopron), Schwarz Adolf (Sárvár), Steiner Ede (Szombathely), Gestetner Benő (Győr).

A jelölőbizottság munkája este 7 óráig tartott, amiután a rabbik kongresszusra gyűltek egybe. Lángoló hévvel vitatták meg a különböző orth. problémákat a debreceni, nyíregyházi, nyírbátori, soproni, fehérgyarmati, pápai stb. főrabbi.

Szönyegre került a jesivák kérdése a tfillin és mezüök megbízhatóságának ügye, valamint az esketéseknek a rabbik által követendő elővigyázatosság szükségéről beszéltek, mely utóbbi kérdésben határozatot is hoztak.

Katzburg Miksa ózdi főrabbi figyelemreméltó felszólalásában az orth. sajtó hathatós felkarolásának fontosságát hangoztatta,

Schönfeld ujjfehértói rabbi pedig a Tomché Jesivász erőteljesebb támogatásának szükségességéről beszélt.

A jelölő és választási bizottság elnökei Strasser Salamon debreceni főrabbi és óbudai Freudiger Ábrahám voltak, e bizottságokban és a nagygyűléseken a jegyzői teendőket dr. Deutsch Adolf végezte.

Kedden délelőtt 10 órakor nyitotta meg a választó nagygyűlést Kahan-Frankl Samu elnök. A választási aktus a késő délutáni órákig tartott. Az eredményt a köv. oldalon hozzuk.

Pillanatfelvételek a kongresszusról

A hétfői megnyitó ülés impozáns és felejthetetlen lesz. Nem-orth. gyűléseknél a világi elem adja meg az összejövetel karakterét, de nálunk a rabbik a jellegadó. Nem-orthodox rabbik rendszeren úgy jelennek meg, úgy beszélnek is, mint a világiak, csak a magas melly és a kis sípka különbözteti meg őket, az orthodox gyűléseknél pedig rendkívül sok a rabbi-kínésű világi. Szándékosan nem használjuk a világi tagokra a „laikus” kifejezést, mert a megjelent baalé-batim közül igen sok a talmudtudós, aki vallástörvényi értelemben sem laikus.

Hogy milyen igaz a talmud ismert szava: „a talmudtudósok beszélgetését is elmélyedve kell tanulmányozni”, azt érezhettük, ha különféle és a megnyitást előtt alakult rabbisoportok beszélgetését figyeltük. Minden a Tóra körül forgott. Elfelejtve minden: anyagi baj, esetleges családi kellemetlenség, hitközségi machlojka. Nem szobatudósok, a zsidó világ minden ügyéről informálva vannak, még pedig — büszkeséggel mondjuk — a „Zsidó Ujság” révén. Mindegyik ki is jelenti, hogy rendkívül meg van elégedve a „Zsidó Ujság” irányával és tenorjával. Ez nem hizelgés egy orthodox rabbi részéről. Mert annak nincsenek szereplési hiúságai a sajtóval kapcsolatban. Egy orthodox rabbi tekintélye nem attól függ, hányszor jelenik meg a neve a felekezeti újságban. Tajró, Jirajs Somájim, Jesiva — ez a mértéke a kiválóságnak. És ezért van az,

hogy kis falvak rabbijait époly tisztelettel veszik körül, mint nagy községek lelki vezetőit.

Hétfőn délután rabbikonferencia volt. Az összes zsidó problémák tárgyalására került a sor. Nagy élvezet volt hallgatni a komoly fejtegetéseket. El lehetett mondani, az egész vitáról és a felszólalókról: „külöm brürim, külöm gibajrim v'chülom pajsz chim esz pihem bikküso... — mindannyian tisztalelkűek, mindannyian hősei a zsidó vallásosságnak, mindannyian szent félelemmel teljesítik teremtőjük akaratát és mindannyian megszólalnak szentségben és kellemességben. Az egyik rabbi elmondta, hogy ő a községében levő Tiferesz Bachurimban felolvastatja a „Zsidó Ujság” minden számát és megmagyaráztatja az ifjúságnak, hogyan kell minden eseményt a Tóra és a vallásosság szempontjából nézni és bírálni.

A jelölés után egyes világi tagok elégedetlenek. De meg is vigasztalódnak. Az egyik azt mondja a másik lemaradtoknak:

— Ha nem is kerültél be az első hatvan helyre, ahol a választás csaknem biztos, de belekerültél az utána következő 60 jelölt közé, tehát jelölve vagy 120-ig. És mit akarhat mást az ember, mint-hogy jelölve legyen — bis hundert und zwanzig? ...

Sokaknak feltűnt, hogy a magyar rabbi két kitűnősége, akik működésükkel nagy tiszteletet szereztek hivatásuknak a közvélemény előtt, nem kaptak mandátumot. A legközelebbi 6 évre az határozott fölöttük, mint egykor Semüel fölött: „Tudós lesz, de megválasztott rabbi nem.” De viszont a hirneves Reb Méir Premislan mondotta: Rebbe is csak úgy lehet valaki, ha agítálnak érte. — A „Zsidó Ujság” szerkesztője megvigasztal egy ilyen kimaradottat és azt mondja neki: Mit törődik azzal, hogy ilyen „refü” (franciául „refus”—visszautasítás) érte, fő a „refüo”. Amire az dühösen azt felelte:

— Könnyű magának, maga minden héten beszélhet az ország orthodoxiájához, hisz Rabbi Koppel Reich z. c. l. mondta, hogy egy önmagát komolyan vevő újság egy szószék, amelynek százszor annyira hallgatója van, mint a templomi szószéknek, de mit csináljak én, aki szerettem volna 6 évben legalább egyszer-kétszer beszélni az orthodox országos nyilvánosságához ...

— Folytatás a 13. oldalon. —

Megbízható friss tojást
legolcsóbb napi áron házhoz szállítok.

APPEL MANÓ
tojáskereskedő

Kazinczy-u. 39. Telefon: 13-67-12

Az ujonnan megválasztott Országos Képviselőség

A százas bizottság rabbitagjai

Rendes tagok:

Strasser Salamon (Debrecen), Kohn Farkas (Csorna), Rosenbaum Mózes (Kisvárd), Bródi Emánuel (Nagykál), Sussmann Viktor (Bpest-Kecske-mét), Teitelbaum Naftali (Nyírbátor), Snyders Bernát (Győr), Silberstein Áron (Beled), Rosenberg Ignác (Hajdúhadház), Groszman M. Lajos (Hejőcsaba), Jungreis Izidor (Mezőkövesd), Vorhand Mózes (Makó), Austeritz Sámuel (Miskolc), Wider Sulem (Nyíregyháza), Friedländer Herman (Olaszliszka), Meisels Dávid (Sátorlajuhely), Pollák Sándor (Soltvadkert), Katzburg Miksa (Ózd), Halpert Salamon (Hajdunánás), Lichtenstein Kiszil (Balkány), Fried Menyhért (Balmazújváros), Blum Beniczon Béla (Berettyóújfal), Pressburger Áron (Bonyhád), Kohn Herman (De-recske), Jungreis Antal (Gyöngyös), Neumann Dávid (Cigánd), Lemberger Emánuel (Polgár), Teitelbaum Heiman (Putnok), Weisz Simon (Nagysimonyi), Breuer Bernát (Tab), Szófer A. Jakab (Tét), Kohn Éliás (Vásárosnamény), Strausz Ábrahám (Püspökladány), Deutsch Jenő (Abauzsántó), Goitein J. Salamon (Högyész), Strasser Sámuel (Tiszafüred), Pollák Emánuel (Szerencs), Günzler Vilmos (Fehérgyarmat), Tigerman Ignác (Békéscsaba), Teitelbaum Dávid (Nagyecsed).

Póttagok:

Deutsch A. Dávid (B-gyarmat), Alt-mann Simon (Paks), Klein Bernát (Sátorlajuhely), Grünfeld Henrik (Sajószentpéter), Jungreis Izrael (Nádudvar), Czitron Ábrahám (Hajdudorog), Katz Ármín (Hajduszoboszló), Jungreis Jakab (Nógrádbercel), Löwy Emánuel (Nyírtass), Jungreis Jakab (Nyírmada).

A százas bizottság világi tagjai

Rendes tagok:

Óbudai Freudiger Ábrahám, óbudai Freudiger Lipót, Klein Márkusz, Korein Dezső, Schlesinger Adolf, dr. Deutsch Adolf, Schreiber W. Sámuel, óbudai Freudiger Dávid, Deutsch Géza, óbudai Freudiger Károly, ifj. Blau Lipót, óbudai Freudiger Sámuel (Budapest), Grünwald Kálmán (Békéscsaba), Berger Benő (Ujpest), Szófer Mór, Kohlmann József (Csorna), Bernfeld Sámuel, Krausz Mór, Blas Ede, Bernfeld Ernő (Debrecen), Spitzer Arnold, Gestetner Benő (Győr), Steiner Salamon, Steiner Hermann (Gyömöre), Németi Sándor, Schwartz Ede (Nyíregyháza), Zipszer Henrik (Mád), Lefkovits Miksa, Fleischmann Izrael (Kisvárd), Neumann Ede (Mezőkövesd), Lefkovits Jenő, Lefkovits József (Nyírbátor), Freund Lajos (Paks), Steiner Vilmos, Marton J. L. (Pápa), Szófer Jenő (Putnok), Feldmann Mór, Reiner Ármín (Miskolc), Kornitzer Salamon (Szerencs), Frey Sámuel, Paskusz Ignác, Steiner Ede (Szombathely), Rauchwerger Mór (Salgótarján), Schwartz Adolf (Sárvár), Fränkel Dezső (Tokaj), Rubin Márton, Blumenfeld József (Sátorlajuhely), Weisz Miksa (Balassagyarmat), Goldschmid Siegfried (Sopron), Reiner Naftali (Jánosháza), id. Dancziger József (Sárospatak), Wert-heimer Jakab, Montag Vilmos (Makó), Krausz S. J. (Bonyhád), Stern Salamon (Baktalórántháza), Breuer Jenő (Nagy-maros), Róth Nándor (Mátészalka), Reiner Adolf (Eger), Rubin Salamon (De-recske), Stein Bernát (Ujjfehértó).

Póttagok:

Hirschfeld Mátyás (Vác), Fonféder Mózes (Békéscsaba-Bpest), Klein Adolf (Vásárosnamény), Schlesinger Sámuel (Szarvas), Breuer Lipót (Pápa), Kepes Jakab (Berettyóújfal), Blau Zoltán (Abauzsántó), Teitelbaum Márkus (Sátorlajuhely), Wachslar Dávid (Győr), Weisz Mózes (Makó).

Chómeementes puder, orth. kozmetikus gyártja. Vidékre 80 fillér bélyegért szállít: **B. Schmalhausen** Böske kozmetikus, Budapest, Rombach utca 16 és Lehel u. 28. — Debrecenben Keszler B., Csokonai u. 15. — Fehérgyarmaton Blau Dávid. — Makón Stegman Mór, Eötvös-u. 11. — Sátorlajuhelyen Steinbergerné divatáruháza.

Kik voltak még jelölve

Mandula Mór (Miskolc), Kecskeméti Izidor (Kecskemét), Gold Vilmos (Várpalota), Groszberg Jenő (Budapest), Friedländer Sándor (Mezőcsát), Lefkovits Mór (Miskolc), Herczog Jakab (Nagybörzsöny), Hermann Ignác (Vác), Jungreis Adolf (Sajószentpéter), Róth Henrik (Budapest), Grünbaum Dezső (Fehérgyarmat), Rubin Jakab (Hajdú-böszörmény), Grosz Jakab (Sátorlajuhely), Dr. Deutsch Emil, Schlesinger József (Budapest), Schwartz Lipót (Kunszentmiklós), Brick Miksa (Bonyhád), Strauszman Dániel (Budapest), Hirschfeld Adolf (Vác), Kiss Ferenc (Tiszafüred), Gottlieb Izidor (Celldömölk), Herman Miksa (Gyöngyös), Pas-kesz Tóbiás (Makó), Frank Miksa (Kiskunfélegyháza), Schreiber Sámuel (Nyíregyháza), Altmann Adolf (Pápa), Spiegel Salamon (Vásárosnamény), Schreiber Jakab (Debrecen), Schischa Simon, id. Breuer Dávid (Sopron), Fried Menyhért (Abauzsántó), Dr. Mayer Móric (Hajdudorog), Reichmann Vilmos (Budapest), Weisz Ferenc (Sajószentpéter), Bodánszky Zoltán (Pápa), Schütz Bernát (Gyöngyös), Rosenfeld Jakab, Czinn Mózes (Kaba), Szofer Mózes (Sárospatak), Friedmann Dávid (Kisvárd), Ehrenfeld Márton (Budapest), Horowitz Sámuel (H.hadház), Rubinstein Károly (Bgyarmat), Guttmann Salamon (Szaboalsbáka), Weisz Károly (B-gyarmat), Reinitz Elemér (S-A-Ujhely), Deutsch Mór (Verpelét), Glückmann Mór (Nyírmegyes), Lipschütz Sámuel (Gáva), Róth Sándor (Téglás), Friedmann Ábrahám (Vác), Deutsch Ábrahám (Paks), Hirsch Jenő, Weisz Jenő (Nagykál), Weingarten Salamon (Ujpest), Weinberger Kálmán (Vaja), Schwartz Sándor (Kiskörös), Weisz Vilmos (Paks), Goldstein Izrael (Kiskunhalas), Kesztenbaum Herman (Kisvárd), mint *rendes tagok*. Klein Izidor (Celldömölk), Kun Géza (Nyírkárász), Lichtmann Ernő (Balkány), Rosenbaum Fülöp (Mándok), Róth Ernő (Hajdudorog), mint *póttagok*.

ORTH. KÓSER של פסח

kávét, tea, gyarmatárut, szilva, csokoládé, ecetsav, burgonyaliszt stb. a budapesti orthodox rabbinátus felügyelete alatt.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Colonus Kereskedelmi R-T.

Budapest, V., Aulich-utca 5. sz.
Csak nagybani árusítás!

„SEVILLA” késnélküli borotválópor **DÖMPING** áron kapható.
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-utca 30.

Eredeti angol szövet-különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva.

A Központi Iroda beszámolója

A nagygyűlés megnyitóján elmondotta Dr. REINER IMRE Irodai jogtanácsos

Mélyen tisztelt Országos Választógyűlés!

Főtisztelendő Főrabbi Urak!

Igen tisztelt Világi Delegátus Urak!

Szervezeti Szabályzataink rendelkezései értelmében, hat-éves ciklusonként: az összes hitközségek főrabbijai és világi delegátusai országos képviselői választásra gyűlnek egybe. E választás lefolytatására a Szabályzat két napot ír elő.

Habár ennek a nagygyűlésnek egy pusztán választási formalitás a feladata: jelentőségében és kihatásában ez mégis nagyfontosságú és nagyhorderejű felekezeti politikai alkotmányjogi aktus, mert a választásnak és szavazásnak ebben a módjában közvetve az egész hazai orthodox zsidóság akarattal nyilvánítása és erejének teljessége nyilatkozik meg. Részt vesznek a választáson az összes főrabbi, akik a hitközségek lelkivezetői, a hívek hitéletének irányítói. Ők azt a hatalmas erőt és értéket képviselik, amelyet szent töránk és megszentelt hagyományaink hivatásos és hivatalos hirdetői az orthodox zsidóság számára jelentenek. A hitközségek, közgyűlésen választott delegátusai pedig a hívők legszélesebb rétegeinek bizalmából jelennek meg és így a legtagabb értelemben vett közvélemény képviselői. Az Országos Képviselői tagjainak mandátuma éppen ennek a választási módozatnak révén gyökerezik a legtisztább közakarat talajában és így a képviselői tisztség az összes rabbi és hívők együttes bizalmán nyugszik. A nagygyűlés egyszerű választási aktusának tehát mélyebben gyökerező indoka, nagyjelentőségű vallás-szervezeti és közjogi tartalma van. Azok a nagyjaink, akik harminc évvel ezelőtt, első Kiegészítő Statutumainkba ezt a képviselői tisztségre vonatkozó rendelkezést felvették: erőt, súlyt és tekintélyt kívántak kölcsönözni az Országos Képviselői tisztségnek ezzel a választási módozattal.

A magunk részéről azonban azt a ritka és értékes alkalmat, hogy szerencsénk van itt együtt látni és üdvözölhetni összes hitközségeink lelki vezetőit és világi képviselőit, egyben arra is fel akarjuk használni, hogy rövid foglalattal egyrészt rámutassunk azokra a főbb és fontosabb kérdésekre, amelyek az elmúlt ciklus alatt a hazai orthodox zsidóság életében felmerültek, másrészt, hogy kiemeljük azokat a szempontokat, amelyek felekezeti és hitéleti ügyeink elintézése során általában a hitű zsidóság javára szolgálnak.

Intervenciók az orthodoxia érdekében.

A két évvel ezelőtt megtartott országos képviselői gyűlésen részletes beszámolót nyújtottunk azokról az ügyekről, amelyekben a hazai orthodox zsidóság javára újabb kedvezéseket sikerült elérnünk. Itt azokat csak egész röviden ismételjük meg.

Ezek közé tartozik az az 1932. évben kiadott honvédelmi miniszteri rendelet, hogy kívánatra a zsidó katonák rituális ellátására a zsoldpénzt kézre fizetik, továbbá, hogy az egyházi pályára törekvők számára szombati napokon szolgálatmentesség adassék. Kiszököztünk a zsidó leventék szombati szolgálatmentességét és azt, hogy ahol nagyobb számban vannak együtt: — például jesivákon — elkülönítve gyakorolathassanak. Biztosították az állami és községi elemi iskolákba járó gyermekeink részére a szombat délelőtti templomlátogatást és a déli családi ünnepi étkezésen való részvételt. Elhárítottuk a hitközségek felől azt a katasztrófát, hogy a kultuszadót az állami adók 10 százalékában maximálják, amire már kész törvénytervezet volt. Ez úgyszólván összes hitközségeink anyagi összeomlására vezetett volna. A hitközségek kizárólagos macosz-szolgáltatási joga tekintetében is történt újabb jogsegélynyújtás, amennyiben már a postán is el-

lenőrzést végeznek. Az új egészségügyi törvénnyel kapcsolatosan a rituális metszést kivették a kábítási kötelezettség hatálya alól. Nagy veszély fenyegetett a teljes vasárnapi munkaszünet bevezetésének általános kivánásával kapcsolatosan. Itt az orthodox zsidóság legvitálisabb existenciális érdekei vannak rendkívüli módon veszélyeztetve, úgy hogy ebben az ügyben több memorandumot terjesztettünk a kereskedelmi minisztérium elé és személyesen is tiszteletünk Bornemisza és Winckler minisztereknél. Bár a hosszú évtizedek óta tartó fokozatos vasárnapi munkaszünetes zsidóságnak megfelelően, most is történt némi újabb időbeli korlátozás, de az összes érdekeltek által nagy vehemenciával követelt teljes vasárnapi munkaszünet bevezetését mégis mellőzték. Ismételtén kértük annak mellőzését is, hogy a vásárokat szombati napokra helyezték át.

Az irodai munkakör megnövekedése.

Legutóbbi beszámolómban részletesen ismertettük Központi Irodánk adminisztrációjának nagymérvű növekedését is. A mai idők sok nyugtalansága, nehézsége, állandóan újabb és újabb területen jelentkeznek és hitfeleink nemcsak szorosan vett vallási és felekezeti vonatkozású kérdésekben fordulnak hozzánk, hanem existenciális, személyi és szociális bajaikban is. Csak megemlítjük, hogy most március havának elején már 1000 körül jár az ezekben hozzáuk beérkezett ügyiratok száma, — a szünet nélküli személyes látogatásokról nem is szólván.

Megoldásra váró problémák.

12.550 P hachnószasz kaloh segély a metszőknek.

Nagyon jól tudjuk, hogy számos megoldásra váró komoly és nagyfontosságú problémája van az orthodox zsidóságnak. Ezek közül csak a tisztviselők nyugdíjgyűjtését, a jesiva- és tanulmányi-kérdést emeljük ki. Hitközségeink mostani súlyos viszonyai azonban áthághatatlan akadályként tornyosulnak minden hosszú időre szóló intézményes rendezés elé. A tartós megoldásokat a mielőbbi remélt javulás idejére kell halasztanunk. De például ideiglenes megoldásként három évvel ezelőtt bevezettük a hitközségi tisztviselők *hachnószasz kaloh* segélyét és ezen idő alatt 79 személynek 12.550 pengőt osztottunk ki.

Ebben a rövid felsorolásban csak részleges, kivonatos ismétlést adtuk a legutóbbi országos képviselői ülés idején már amugyis részletesen ismertettett ügyeknek.

A lefolyt ciklus kiemelkedőbb kérdései! Egységet és békét az orthodoxiában!

Ezúttal a legutóbbi ciklus *kiemelkedőbb* kérdéseivel kívánunk foglalkozni.

Elnökválasztás.

Az elmúlt ciklusban üresedett meg lemondás folytán a központi iroda elnöki széke. Ezt a nagyhorderejű és — elnökválasztási kérdést, a hazai orthodox zsidóság olyan méltósággal és egységes állásfoglalással oldotta meg, hogy ezzel kifelé is, befelé is: rendkívüli mértékben növelte azt az erőt, amelyet közmondásoszerű összetartásunk, egységünk és tekintélytiszteltetünk számunkra mindenkor jelentett. Az elnöknek előlegezett ezen megtisztelő egyhangú bizalom, fokozott kötelezettségteljesítést kíván, de egyben olyan súlyt és értéket is jelent, amelyet mindenkor javára, előnyére fordíthat az általa képviselt felekezeti közcéloknak.

Magának az orthodox zsidóságnak mindenkor az egységben, az összetartásban és egyetértésben nyilatkozott meg az ereje.

Nemcsak vallási nevelése és régi tradíciói tanították a szolidaritás igaz erőneire, hanem ránevelték erre a nagyértékű megismerésre a praktikus élet kényszerű szükségességei is. Bölcs vezetői mindenkor megértették az egyénenként különösen gyöngye zsidósággal, hogy csak tömör sorokban, szoros összefogásban érheti el kitűzött céljait. Erre a tanulásra sohasem volt nagyobb szüksége az orthodoxiának, mint a mai nehéz és súlyos időkben. Ennek a kérdésnek kellő átérzése és megfelelő mérlegelése olyan rendkívüli horderejű, hogy erre fokozott mértékben és igen nagy nyomatékkal kell felhívni az itt egybegyűlt illusztris delegátusokat. A magyar orthodox zsidóság bölcs lelkivezetőit, az emelkedett szellemű főrabbi-karhoz és a világos látású világi vezéreikhez van alkalomunk és szerencsénk a mai napon szólni. A magyar orthodox zsidóság az ő irányításuk nyomán halad. Kérjük, hogy lankadatlanul és fáradhatatlanul csak egységre és békés összetartásra neveljék híveiket és követőiket. Az élet: mozgás és a mozgás természetesen zajtással és surlódással jár. Fokozott mértékben áll ez a *hitéletre*. Itt helyénvalóbb az aggály és így helyénvalóbb az érzékenység is. A nyugtalanság és türelmetlenség a nagyfontosságú vallási téren érthetőbb és indokoltabb. Mégis

azok a magasabb szempontok, amelyek a hitközségek hitéletének és ügyigazgatásának zavartalanosságához fűződnek, parancsolóan azt követelik, hogy megbontatlan egységben és testvéri békességben éljenek hitfeleink hitközségeikben.

Tűrni kell a sérelmet is, ha a tűrés szolgálja a magasabb célt. Elnézéssel kell lenni a hibák felett, ha a hitközség vallási érdeke az elnézést parancsolja. Tanúsítunk legalább mi nagyobb türelmet egymás apróbb gyöngéi iránt, amikor azt látjuk, hogy körülöttünk forrongó türelmetlenség egész létünket fenyegeti. A zsidóság alatt hosszú évtizedek óta nem rengett úgy a lét talaja, mint mostanság. Gazdaságilag elvérezve, személyi és vagyoni jogbizonytalanságban, existenciális reménytelenségben áll a holnap problémája előtt a védtelen zsidóság. Élünk legalább békességben, egyetértésben és hittestvéri szeretetben egymás irányában. A vezetőink feladata és hivatása, hogy erre szünet nélkül figyelmeztessenek és hogy megnyugtassák a nyugtalanokokat és felvilágosítsák a tévelygőket. Meg kellett erre kérni az egybegyűlt vezéreket, mert — a felekezeti közérdek és a hitélet igen nagy kárára — sajnálatosan tulsok a nyugtalanság és viszálykodás az egyes hitközségekben. Hithűség, békés együttműködés és összetartó testvéri szeretet legyen hitközségeink példaadó jelszava!

Ebben a szellemben kell megoldani nemcsak azokat a problémákat, amelyek az egyes hitközségek beléletét érintik, hanem azokat is, amelyek a hazai orthodox zsidóság összességének egyetemes érdekeit vannak hivatva szolgálni.

*

A magyar orthodox zsidóság legfőbb testületi szervei: a Központi Bizottság és az Országos Képviselői tisztség, a legszebb példáját szolgáltatták ennek az erénynek az elmúlt ciklus során.

Az új kiegészítő statutumok.

Nemcsak az imént említett elnökválasztás ment végbe az orthodox zsidóság ősi tradíciójához méltó egyhangú állásfoglalással, hanem ugyanilyen egységes manifesztáció mellett alkotta meg országos szabályzatának újabb kiegészítését is a közelmúlt időben. A képviselői tagok napokig időztek idefenn a fővárosban és fáradhatatlan buzgalommal és elmélyedéssel igyekeztek megformálni azokat a kereteket, amelyek az ősi hamisíthatlan vallási tradíciók továbbfejlesztését és a hazai orthodox zsidóság hitéletének elmélyítését vannak hivatva szolgálni. Ezek a statutumok, a kongresszusi zsidóság sta-

tutumaival egyidőben kerülvén az illetékes fórumok elé: együttes elintézés alatt állanak és így komoly kilátásunk van arra, hogy Szabályzatainkat sem a megelőzés, sem a mellőzés hátránya nem fogja érni a végső elbírálás stádiumában. Az ügy érdemére még csak annyit tartunk szükségesnek felvilágosítás és tájékoztatás céljából kiemelni, hogy az illetékes szakminisztériumok a hazai orthodox zsidóság alkotmányának kiegészítését: kivételes fontosságú kérdésnek tekintik és emiatt nagy alaposággal és a legkisebb részletekre kiterjedő gondossággal foglalkoznak a joganyaggal. Ez az elmélyedés természetesen az elintézés gyorsaságának rovására megy. A munka, amelyet módunkban van állandóan figyelemmel kísérni: immár erősen előrehaladott stádiumba került és tájékoztatásul s megnyugtató felvilágosításul már ezúttal is közölhetjük, hogy az illetékes körök — így elsősorban a vallás- és közoktatásügyi minisztérium — nagy megértéssel tanúsítanak a hazai orthodox zsidóság azon döntése iránt, amelyet a maga felekezeti autonómiáját kiépítette. Minden jogos reményünk meg van arra, hogy a Kiegészítő Szabályzat rendelkezéseit illetékes helyen meg fogják erősíteni és a hazai orthodox zsidóság védettebb, biztonságosabb sáncok mögött fogja folytatni a maga vallási szervezeti és felekezeti életét.

Ezeknek a szabályzatoknak kormányhatósági megerősítése, — a vallási élet mélyítésén és intenzívebbé tételén kívül — ugyancsak hivatva lesz fokozni a békésebb, biztonságosabb és nyugodtabb felekezeti és hitközségi hitéletet. Hitben emelkedést, intézményekben erősödést, együttműködésben testvéri összefogást fognak az új Kiegészítő Szabályzatok eredményezni.

A felsőházi képviselet.

Megoldásra vár a Frankl Adolf z. c. l. fájdalmas elhunyt folytán megüresedett felsőházi képviselet kérdése is. Ennek a méltóságnak betöltésénél mindenekelőtt az egyetemes orthodox érdekek jönnek számba. Ezeket a megfontolásokat tartotta szem előtt — e kérdés tárgyalásánál — legutóbbi ülésén központi bizottságunk is. Minden reményünk megvan arra, hogy mielőbb ez az ügy elintézésre teljesen megérlelődik, ennek a közjogi méltóságnak betöltése oly módon fog megtörténni, hogy az a hazai orthodox zsidóság vitális érdekeit a legmegfelelőbben szolgálja.

Harcunk a bolsevizmus ellen

Megboldogult Frankl Adolf örökös elnökünk személyes kiválósága és kivételes egyénisége példaadóan áll előttünk. Felsőházi felszólalásával, amelyben a világ összes egyházfjedelmeit, pozitív hitet valló tudósait és vezető államférfiát a bolsevizmus elleni összefogásra hívta fel, évekkel megelőzte az erre irányuló egyre szélesedő mai mozgalmat. Ezt az anti-bolsevista agitációt most átlátszó céllal zsidómentesnek szeretnék beállítani. Az összes egyházakat részvételre hívják fel, csak a zsidó felekezetet akarják belőle kizárni. Ezen a helyen, az ország egész orthodox zsidóságának képviselői előtt akarjuk méltó cáfolatát szolgáltatni ennek a zsidóság ellen kiélezett igaztalan beállításnak. Felolvassuk az orthodoxia felsőházi képviselőjének 1933. évi június hó 23-án — tehát már négy év előtt — az országgyűlés felsőházában elmondott idevonatkozó felhívását. Ennek a látnoki bölcseséggel megáldott Vezérünknek ezek voltak a szavai:

— Minden örökkel — mondotta — a vallás elmélyítésén kell munkálkodnunk. Az általam képviselt hazai orthodox zsidó hívek körében erre szerény erőmmel a legnagyobb buzgalommal töreksem. A pozitív vallások követőinek, elsősorban azok hivatásos vezetőinek fel kell ismerniök azt a rendkívüli veszélyt, amely erről az oldalról az egész emberiséget a legközvetlenebbül fenyegeti. Az a hatalmas vallásellenes agitáció, melyet a szovjet otthon százmillió ember között folytat; tétevézve azzal a még hatalmasabb agitációval, amelyet a világgazdasági nyomorúság az elégedetlen emberiség száz- és százmil-

lőlnak lelkében és fegyelmeztségében csendesen véghezvisz: eszméltre kell, hogy térítse az illetékeseket, érdekelteket és elhivatottakat.

— Szovjetországban megalakították az istentelenek ligáját minden vallás elleni irtó hadjárata. Azzal dicsekszenek, hogy ez a világ leggigantikusabb egyesülete, mert már most 53 millió tagot számlál. E liga tagjai sátáni gúnyt és csufot üznek minden vallásból, minden szent hitbeli érzésből és a zsenge gyermekeket is a vallás legnagyobb ellenségeivé igyekeznek nevelni. Nincs elég szavam annak az érzésnek és meggyőződésnek kifejezésére, hogy ez milyen veszélyt és katasztrófát rejt az egész emberiségre nézve: valláskülönbség nélkül. Az istentelenek gyászos ligájával szemben az *istenhívők* fanatikus agitációját kellene megszervezni.

— Boldog lennék és akony felé hajló életemet nem tartanám hiábavalónak, ha gyöngye szavaim elsősorban az egyházfejedelmeknél, továbbá a pozitív hitet valló tudósoknál és vezető államférfiaknál visszhangra találának és komolyan összefogómanak az ellen a merénylet ellen, amely az egész emberiség hitét és üdvösségét akarja elrabolni.

Ime a bizonyíték, hogy orthodox zsidó személyiség részéről hangzott el először a felsőházban az összes egyházak

A hazai zsidóság súlyos helyzete Gazdasági antiszemitizmus — Szélsőséges izgatások Várjuk a kormány védelmét!

Befejezésül szólni kívánunk még a hazai zsidóság súlyos helyzetéről. A zsidó existenciák már évek óta sorvadnak. Régen élt a zsidóság ilyen nehéz anyagi gondok között, mint ma. De nem elég az existenciális harc. Már itt is egyre jobban fertőzi a becsületet az antiszemitizmus. Azonban a zsidóság vezetői nem nézik közömbösen és tétlenül ezt a fenyegető veszedelemet. Az orthodoxia ebben a kérdésben karöltve jár el a kongresszusi zsidósággal, hogy a közös eljárás nagyobb súlyával és erejével kísérelje meg a védekezést. Éppen egy évvel ezelőtt jelentek meg audiencián ebben a kérdésben néhai Gömbös Gyula miniszterelnöknél az orthodox iroda és a kongresszusi iroda elnökei. Átadtak egy terjedelmes emlékiratot, amelyet az összes zsidóvallású törvényhozók — felsőházi tagok és országgyűlési képviselők — is aláírtak. Ebben felsorolták a jogcsorbításokat, a gazdasági területekről való leszorítást és a zsidó személyek és vagyonok elleni féktelen lázítást. Akkor a küldöttség biztató ígéretet kapott, azonban a biztató ígéretek beváltására, fájdalom, már nem kerülhetett sor, mert

összefogásának javaslata a vallás- és tradícióromboló, világ-felforgató bolsevizmus ellen. Akik ezt a tényt leakarják tagadni, akik ezt a bátor orthodox zsidó kezdeményezést el akarják homályosítani: azok sötét céljukhoz hiven mesterséges sötétséget szeretnének varázsolni a tisztán látók szemére is. Ebben a tereben nem kell propagandát csinálni a bolsevizmus ellen. Az itt egybegyűlt főbb és világi delegátusok, a maguk mélyeségei vallási felfogásával és életmódjával: eleven élő tiltakozást jelentenek minden bolsevista gondolattal szemben. *(Ugy van! Ugy van!)* Mégis helyénvalónak itéljük itt az egész orthodoxia képviselőinek nagygyűlésén és annak nevében manifestálni, hogy az orthodox zsidóság vallási törvényei szerint is halálos fertőzésnek tartja a bolsevizmust, és úgy küzd ellene, mint a legpusztítóbb kór ellen. Mert ez a vallásos zsidóságnak nemcsak gazdasági életét, hanem hitéletét is pusztulással fenyegeti. *(Ugy van!)* Ezért tartjuk fontosnak innen erről a nagygyűlésről hangoztatni a bennünket éppen e küzdelemből való kirekesztéssel kompromittálni akaró ellenségeinknek, hogy az üdvös, kivánatos és sürgős antibolsevista agitációt, a vallásfelekezetek egyháznagyjainak ellene való összefogását: áldott emlékü nagy elnökünk Frankl Adolf, az orthodox zsidóság reprezentánsa hirdette meg először a magyar törvényhozás felsőházában. *(Ugy van!)*

az audiencia utáni napokban történt olaszországi útjáról Gömbös miniszterelnök már halálos betegesen tért haza.

Azokat a nyugtalanító szimptomákat, amelyeket az utóbbi idők fokozott izgatásai mutattak, most biztatóbb jelek váltották fel. Darányi miniszterelnök legutóbbi nyilatkozataira gondolunk. Megnyugvással kell fogadnunk azt a határozott kijelentését, amellyel a szélsőségek ellen fordult.

A mostani kormányelnök politikai multja, komoly reménységre jogosít abban a tekintetben, hogy erősebb kézzel fogja elnyomni azokat a zsidóság elleni excessusokat, amelyeket éppen az utóbbi napokban követtek el az ország különböző nagyvárosaiban.

A Mindenható kegyességében való mély bizakodással várjuk a *klal jisroel* sorsának jobbrafordulását és azt az időt, amidőn ismét a régi nemes hagyományok válnak urrá a lelkekben, hogy a magyar zsidóság, szíve sugallatának és vallási parancsainak megfelelően, újból zavartalan békeességben szolgálhassa szeretett hazánk üdvét és boldogulását, a szebb és jobb jövő elkövetkezését. *(Éljen és taps.)*

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHULER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Orth. kóser של פסח

Az összes fűszerárúk: tej, vaj, sajt, maccesz, daraliszt és sműre: hitközségi árban. Külön helyiség. Rendelést házhoz küldök.

Muncsik Izidor

VI. Vörösmarty-u. 25. és Király-u. 83.

של פסח kávépörkölés

cukor és fűszerelés a pesti orth. rabbiság felügyelete alatt kizárólag

Rózsási Hermann

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 52.
Telefon 111-1-69. Külön helyiség.

Az új Képviselet alakuló ülése

Szerdán délelőtt 11 órakor nyitja meg az új országos képviselet alakuló ülését Kahan-Frankl Samu elnök. A csaknem teljes számban megjelent országos képviselet, bensőséges meleg szavakban köszönti és vállaltat munkára kéri fel az ujonnan megválasztott testületet, az orthodoxia különböző problémáinak megoldására.

Dr. Reiner Imre felolvassa azután az üdvözlő táviratokra a miniszterelnöktől és kultuszminisztertől még a gyűlés folyamán beérkezett válasz-táviratokat.

A miniszterelnök válasza: Orthodox Izraelita Központi Iroda vezetőségének, Budapest.

Nagyon köszönöm azt a figyelmet, amelyet a fővárosban egybegyűlt magyarországi autonóm orthodox izraelita hitközségek összes főbbi- és világi delegátusai irányomban tanúsítottak, amikor szántagú országos képviseletük megválasztása céljából tartott tanácskozásukról sürgönyileg üdvözöltek. Amidőn a megemlékezésért köszönetet mondok, egyuttal kérem, hogy felekezeti és általános közérdekű feladataik megoldásánál továbbra is a haza érdekeinek szem előtt tartásával járjanak el.

Darányi Kálmán.

A kultuszminiszter válasza:

Kahan-Frankl Samu elnök urnak, Budapest. Az összes magyarországi autonóm orthodox izraelita hitközségek delegátusainak nevében összefüvetelük alkalmával hozzáam intézett üdvözlő sorait hálással köszönöm és jókívánásait szívből viszonozom.

Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Blasz Ede beszéde

Ezután Blasz Ede (Debrecen) az elnöki üdvözlésre nagyhatású beszédben válaszolt. Ugyanolyan bensőséggel és melegséggel viszonzza a köszöntést, majd rátér a halhatatlan Frankl Adolf z. c. l. érdemeire, akinek legnagyobb tisztelete, hogy hallgatást parancsolt reánk, de úgy mond, önkéntelenül és elnyomhatatlanul tör ki belőlünk a nagy veszteség fölötti fájdalom. Hiszen úgy tekintettünk mindig rá, mint a tengeren közelbe és távolba fényt adó világító toronyra, amely az éj sötétségében megmutatja a helyes utat és irányt, amelyen járunk és haladunk kell. Az ó bár rövid, de tömör, nemesveretű, ülésmegnyitó beszédeiben: egyesült a próféta lánglelke a bibliai szó erejével. Szavaiból kiérettük a legmagasabb „m'szirasz hanefes” készségét és felajánlását. Lebilincselő egyénisége minden ellentétet elsimított. Az a történelmi tény, hogy „n'szi Elajkim attó b'szaj-

chéni”, hogy az ő életében és jelenlétében, az ő leszűrt és kikristályosodott bölcsességének szankciójával végeztük az alapszabályok nagyfontosságú kiegészítését — ez kell hogy elhallgattasson minden aggályoskodást és minden kétkedést. Rátérve arra, hogy hála az Égnek nem hagyott árván bennünket, mert az Ő házában nevelkedett az Ő szánya alatt és abban a tisztult légtérben nőtt fel a mi fiatal, tetterős nagytudású elnökünk Kahan-Frankl Samu, állapítja meg azt is, hogy mellette tudjuk munkatársául a kiváló tehetségű, fáradhatatlan munkásságu jogtanácsosunkat dr. Reiner Imrét. Az elnök komoly felhívására az Országos Képviselet nevében felajánlja a legmesszebbmenő munkakészséget és közreműködést s így remélhetjük, hogy nagyot és maradandót alkothatunk az orthodoxia javára.

Blasz Ede, zajos ovációval fogadott beszéde után az országos képviselet megválasztotta a központi bizottságot.

Az új közp. bizottság

Örökös tiszteletbeli rabbitagok:

Schreiber Simon (egri), Benedikt M. Márk (szombathelyi), Rosenberg Saul (ujfehértói), Vorhand Mózes (malkói) főbbi.

Rendes (és pót) rabbitagok:

Strasser Salamon (debreceni), Rosenbaum Mózes (kiszvárdai), Teitelbaum Naftali (nyirbátori), Snyders Bernát (győri), Bródi Emánuel (nagykálói), Kohn Farkas (csornai) és Sussmann Viktor (kecskemét-pesti) főbbi.

Világi rendes- és póttagok:

Óbudai Freudiger Ábrahám, óbudai Freudiger Lipót (Budapest), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Steiner Vilmos (Pápa), Németi Sándor (Nyíregyháza), Korein Dezső (Budapest), Krausz Mór (Debrecen), Klein Márkus (Budapest), Berger Benő (Ujpest), Rubin Márton (Sátoraljaújhely), Kornitzer Salamon (Szerencs), Frey Sámuel (Szombathely), Lefkovits Jenő (Nyirbátor).

Az ujonnan megválasztott testületek első tanácskozása

A központi bizottság megválasztása után az új országos képviselet hozzászabban megtárgyalta az elintézésre váró fontos orth. problémákat. Pollák Emánuel (szerencsi) és Deutsch Jenő (abaujszántói) főbbi a jesivák kérdéseiről beszéltek. Ha a jesiva ifjúságának problémáit megoldjuk, akkor — úgy mond — úgyszólván nincs más orth. probléma.

Törekednünk kell, hogy a jesivák-ból kikerülő ifjúságot elhelyezhessük.

Spitzer Arnold (Győr) indítványozza, hogy a „Tomché Jesivósz” felfelidítésére a macosz-lisztre vessenek ki néhány fillér jesivai póttárgyat, amely teherterhelést a közönség által könnyen elviselhető, de ezen jesivákat támogató fontos országos intézmény helyzetén lényegesen javítana.

Felsőzálatok még az ózdi, debreceni, nyirbátori főbbi, továbbá óbudai Freudiger Dávid, óbudai Freudiger Ábrahám, Korein Dezső, Goldschmidt Sigfried, Steiner Vilmos, Schlesinger Adolf, Steiner Ede, Németi Sándor orsz. képviseleti tagok.

Kahan-Frankl Samu elnök reflektált a felszólalásokra és megadta a kellő felvilágosításokat, majd köszönetet mondott a kongresszusnak a háromnapos munkájáért. A gyűlés déli 2 órakor ért véget.

Délután 3 órakor az ujonnan megválasztott központi bizottság tartotta első alakuló ülését és egyben a sürgősebb ügyekben érdemleges tárgyalás után meghozta határozatait.

Ezzel este nyolc órakor befejeződött a hazai orthodox zsidóság vezetőinek három napos tanácskozása.

של פסח Husvél áru az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyelet az egri főbbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
gyakorolja.

A husvél áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész even át gyártott áru amugy is nagyon szigorú felügyelete. E szigorú rituális felügyelet teljes erejű biztosít arra, hogy az áru és így különösképen a husvél áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvél áru tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyasztathatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113. postafiók 5. Telefon: *2-688-45.

A rabbi ötlete...

Minden talmudtudós és más tudós, általában mindenkinek, aki komolyan műveli a tudományt, aranyból való a feje, de olyan aranyból, mely nyulik, mint a gumi. Befogadja mindazt, ami új tudás járul a már elsajátított régihez és ha még tízszer, még százszor annyit tanul: az aranyedény befogadja azt is.

Valamikor, amikor még bócher volt, Kive Nádszegnek is olyan aranyból volt a feje, amely tágult és kinyult, mint a gumi. Rengeteg tudást szedett magába. Könny nélkül tudta, még pedig szóról szóra, „*ganx Tnach*”-ot, a Talmudból pedig egész sereg „*halóhó tajszezes*”-nek ura volt. Egyszer aztán elborult az elméje, jobban mondva valahogy kisiklott és jöllehet az, ami már a fejében volt, meg is maradt benne, nem vészett el belőle egy betű sem, de az edénynek aranya megmerevült és nem fogadott be azontul egy „*oszt*” (betűt) se. Amit már tudott, azt könyv nélkül tudta, kivétel nélkül a legszövevényesebb „*szügje*”-t is és reggel, *sachris* után, mikor a *bené tajrók* még a templomban maradtak, hogy elvégezzék a Talmudból a napi penzumot és olyat tanultak éppen, amit Kive már tudott, ez a tudóssokkal akárhányszor olyan *pilpülbe* (vitába) bocsátkozott, hogy hangos lett tőle a templom — de ha felütöttek előtte egy *gemoret*, a legegyszerűbb misnán sem tudott elmenni. Még akkor sem, ha ép esze korában már tanulta volt. Amit már megtanult, azt könyv nélkül tudta, de a szövegre úgy bámult rá, mint a tudatlan négyéves fiúcska.

Kive, mikor Szerdahelyen a jesiván volt, ennek büszkesége, joggal első disze volt. Télen-nyáron reggel négy órakor már a *bészhamidrosban* ült és az étkezésnek elszakított néhány percet kivéve, éjfélig is tanult szakadatlanul. Valóságos szerelmese volt a könyveinek. Séta, levegőzés, szórakozás? Kive csak legyintett a kezével, ha szóba hozták ezeket a szükséges dolgokat. Nem elég séta az — mondta — ha én *Jevómesziból* átugrom *Nedórimra* és itt keresek *psatot* olyasmire, amit amottan nem értek? Levegőzés? Hagyjatok békén. Peszachtól Szükszig mindig nyitva a beszemedres ablaka. És szórakozás, mondjátok? Hát van-e nagyobb szórakozás, mint a *halóche* után az *agóde*, mint *charifesz* után

a *megidesz*? De sőt megtette Kive még azt is, hogy perlekedett az előimádkozóval, miért nyújtja olyan hosszúra az imádkozást? Hiszen ezzel csak megrövidíti a tanulás idejét — vélte. *Talmud tajroh keneged külom* (a Tóra tanulás felér mindennel), ez volt az érve. ha az előimádkozó azt mondta, hogy „*bikvónó*” (áhitattal) kell imádkozni, ez pedig ki-zárja a sietést.

A tanulás kedvéért még a dohányzásra sem szokott rá, mint a többi már idősebb bócher. Hány drága percet, mennyi időt rabol ez el a tanulástól, tudjátok-e? Hogy csak annál jobban tanul az ember, ha dohányoz? *Stüszem*, — jegyezte meg Kive. Hillel és Sámáj sem dohányzott, a többi sem...

Nem egy bálbósz boldog lett volna, ha vejjél nyerheti meg Kivét; maga a mesztere a Róv (rabbi) is, egyik leányának szerette volna az embert, a virágszál kecsességű *Frümetnek*, de Kive mindig azt mondta: majd később. Holott ekkor már huszonhat-huszonhétéves volt. Még hány *meszachte* (traktátus) van hátra a *saszból* (talmudból), amikbe még bele sem néztem, már pedig ha megmásúl az ember, elhanyagolja sokszor a tanulást is.

Egy szomorú napon aztán kisiklott a Kive elméje. Nyári délelőtt történt, a Rebbe már befejezte az előadást és visszavonult családjá körébe, a bócherek is elszédtek, csak Kive maradt ott és egy fiatal, tizennégyéves fiú, aki alig nőtt ki a chéderből és bizony még sok nehézséggel küzdött. Most is fennakadt egy helyen és Kivehez akart fordulni, hogy segítse, de mert látta, hogy az ember mereven a levegőbe bámul, nem merte megtenni, hogy zavarja. Most gondolkodik — vélte a fiú — nem szabad, hogy félbeszakítsam a kérdéssel.

Öt perc mult el, tíz is. Kive csak nézte a levegőt, a kis bócher meg Kivét nézte. Valami nagyon nehéz kérdéssel bajlódik, —gondolta nagy tisztelettel a fiú, annál is inkább, mert látta, hogy Kive most a homlokát dörzsöli és arca mint egy kétségbeesetten eltorzul.

Egy-két perc mulva láthatóan magához tért és megint belenézett az előtte lévő gemóreba — az odasandító fiú úgy látta, hogy egy új perek misnáján az ujjá — egyszerre Kive csak felhőrdült. — Mi van velem? — kiáltott fel riad-

tan, — hogy nem tudom, mi az, amin az ujjam van?

Erőlködött, hogy kibetűzze a szöveget, de csak dadogott-hebegett, minden összefüggés és értelem nélkül. Még siránkozva kérdezte: Mi az, már nem tudok alef-bészst sem? Azután becsapta a gemóret és kiszaladt az udvarra, az udvarról az utcára és telejajgatta a községet: Végem van!

Nagy nehezen lefegték és lefektették és orvost hívtak hozzá, de Kivén sem az orvosi tudomány, sem a Rebbe édes szava nem segített. Maga rabbi Áron Smül Aszód, a hitközségnek anyagi lelki Róvja, vette atyai gondozásába Kivét, de a szerencsétlen állapot nem változott. És Frümet is hiába imádkozott, hogy gyógyítsa meg I'ten Kive Nádszeget. Az edény aranya, mely eddig oly nyulékony volt, hogy napról-napra bővült és tágult, egyszerre megmerevült és mert az edény már tulontúl tele volt, nem fogadott be többet, egy betűt sem.

Igy mult el a nyár, utána az ősz és a tél is és ezalatt az idő alatt a rebbe folyton kérte az I'tent, hogy segítsen szegény Kivén, hiszen Izraelnek egy jövődő fáklója alszik ki, ha nem nyeri vissza ép elméjét.

Purim után a Róvnak, aki végtelenül sajnálta Kivét — szíve mélyén Frümet is sajnálta — s aki nemcsak országos nevű tudós, de rendkívül éles eszű ember is volt, különös ötlete támadt, melynek szikráját bizonyára a Legfelsőbb pattantotta ki benne. Nem volt elmeorvos, nem volt pszichiáter a rebbe, mégis olyan volt az ötlete, hogy hívatásos pszichiáternek is osztatlan dicséretére lett volna.

Purim után néhány nappal így szólt a rebbe, Kive Nádszeghez:

— Tudod-e fiam, hogy Purim után milyen jomtov következik?

—Tudom, rebbe. Purim után Peszach van soron.

— Nagyon jó, Kive. És mivel kezdődik Peszach, vajjon tudod-e?

— Széder estével kezdődik, rebbe.

— Örülök, hogy ezt is tudod, Kive. S mert jól feleltél a kérdésre, a két széderestén nálam leszel és te fogod elmondani a *má nistánót*.

— El is fogom mondani, mint a vizfolyás, — hálálkodott Kive a rebbének. Hiszen könyv nélkül tudom a gódet, a *ho lachmótól a chád gadjo végéig*. És mindjárt kezdte is hadarni: *Má nistánó halajló haze mikol hálélajsz*...

— Csakhogy, Kive, — mondta a rebbe s amit ezután mondott, már hozzátartozott az ő zseniális ötletéhez — a má nistánót olvasva kell kérdezni. Azt nem szabad könyv nélkül felmondani. Még *Bené Berakban* is, ahol az az öt nagy *szár hatajro* (tórafejedelem) ült, a legfiatalabb köztük, *Rabbi Tarfon*, olvasva kérdezte a má nistánót?

— Igazán? — csodálkozott Kive.

A jó ügy érdekében megengedte magának a rebbe, hogy azt mondja:

— Ha én mondom, hát elhiheted. Kive. S hogy te olvasva kérdezhess a má nistánót, hát gyere megtanítlak az alef-bészre.

Meg is tette a drága jó rebbe és ötletének eredménye valósággal csodával volt határos. Kivét, akit fölötté boldoggá tett, hogy széder este a nagy rebbe vendége lesz s hogy ő fogja mondani a má nistánót, szertelenül fűtötte az ambíció, ehhez járult, hogy elméje az elmúlt nyolc hónap óta megpihent, elég az hozzá, már egy óra mulva tudta az alef-bészst és két óra mulva már folyékonyan olvasta a szöveget.

A következő napon a rebbe egy lépéssel tovább ment.

— Megvagyok veled elégedve — mondta — de tudnál-e olvasni akkor is, ha elhagynám a betűk alatt a pontokat és a különböző jeleket?

— Megpróbálom, — felelte Kive s mikor a rebbe hamarosan írt valamit, de *svó* és *cére* és más pontozat nélkül és odatartotta az embernek: no, hadd lássam, ez folyékonyan olvasta: *b'résisz bóró Elajkim ész hasomájim v'ész hoórec*.

Ime, meg volt törve a jég, s ahogy a böles rebbe nagyon óvatosan lépésről-lépésre ment, Kive edényének aranya is engedett s ami merev volt a nyár óta, megint tágulni kezdett. S első széder este, a nagyszerű tyukhúsleves után — bizonyára Frümet keverte a knédlit — már nyoma sem volt Kivénél a bajnak. Vacsora közben elmésen és tüzesen magyarázta a Talmudnak valami részletét s mikor a rebbe csodálkozva kérdezte: Ezt honnan tudod, hiszen tudommal még nem tanultad? ... Kive elpirult és boldogan felelt:

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

dogan felelte: Eddig csak ismételttem a régieket, de ma próbára tettem magamat és elővettem egy meszachtet, ami sohasem volt még a kezemben. És *borchesem* (hála I'tennek) rebbe, nagyon jól ment.

— *Borchesem*, — mondta a rebbe is, majd sugott valamit a rebbecen fülébe, amitől aztán Frümet arca is rózsás lett. Azt sugta a rebbecennek a rebbe:

— Ha I'ten ments visszaesés nem lesz, akkor mace sábesz Smini megtarthatjuk a „*tnuim-srejbent*”, (eljegyzést) *im jirce hasém* ...
Csermely Gyula.

Egy mohamedán ünnep margójára

Az ujságok közlése szerint a budapesti mohamedánok a mult héten ünnepelték a „*Kurban Bajram*” ünnepét. Az első szó nagyon hasonlít a „*korban*” héber szóhoz, amely áldozatot jelent. És valóban a mohamedánok ezen az ünnepen levágnak egy bárányt.

Erről az aktusról egy budapesti ujság vasárnapi száma verset közöl, melyben többek között ez foglaltatik:

*A kés villant, ketten lefegték
a rugkapáló lábukat
és a szegény husvéti bárány
testéből, mint egy kilyukadt
tömlőből, vagy mint dőlő palackból,
melyből kiesett a dugó,
habzott a vér, a meleg élet,
s piros lett körötte a hó ...*

*S mikor elnyult és mozdulatlan
ott hevert a lábam előtt,
figyelő szemem lecsukódott
s ekkor már tudtam, hogy nem őt,
nem őt, nem a bárányt halálát
láttam, hanem a magamét,
azt néztem végig, jövőt, multat,
magamét és mindenkiét,*

*És elszorult a torkom és a
szívem vadul feldobogott.
nagyot ittam a levegőből
és éreztem, hogy mi vagyok,
s szólni, káromkodni akartam,
jajgatni, hogy ember vigyázz!
s hogy én is így fulok meg és hogy
minden halál megfulladás.*

Ez a vers megérdemli figyelmünket. A költő ugyanis eltalálja azt az eszmét, melyet egyes Tóra-komentátorok az áldozatok törvényében vélnek feltalálni: az áldozathozatalnak az értelme az, hogy mindenki arra gondoljon, hogy övele kel-

lene mindazt megcsinálni, amit a korábban. Ő az ember érdemelne meg a pusztulást és a szimbólikus cselekedet által a megtérést kell előidézni az ember lelkében és akkor az áldozat valóban „*reách nichaj'ach*”, kellemes illatú lesz az Örökkévaló előtt.

Hadron aloch

Ez a címe a tudományos publikációi által közismert érsekújvári tudós R. Avrohom Stern rabbi művének, melynek két része közül az első (*zróim, majéd és nómim* misnarendekre szóló) rész hagyta el a sajtót.

A két szó „hadron aloch” ismerős mindenki előtt, aki egy talmudi traktátus tanulásának befejezésénél, egy szijümön résztvett. Ilyenkor szokás elbucszni a talmudi traktátustól, ezekkel a szavakkal: „tiszteletünk feléd, visszatérünk hozzád”. Szokás továbbá, a traktátus befejező tételét összekapcsolni a traktátus elejével, vagy az utolsó fejezet első tételét kapcsolatba hozni a traktátus végével, esetleg a befejezett traktátust a tanulásra kizemelt új traktátussal egybefűzni. Ilyenmü fejtegetéseket tartalmaz az érsekújvári rabbi műve.

A talmudi traktátus neve: maszichtó. Ez a szó némelyek szerint szőnyegre jelent. Ilyen értelemben szőnyeg ez a munka is, amennyiben a tudományok különböző színű fonalai vannak beledolgozva. Így például Bróchajsz traktátus szijümjére 43-féle kapcsolatot olvasunk. Ezekben a fejtegetésekben van pilpül, agódó, moralizálás, bölesekedés, sőt szellemes anekdota is.

Aki a fentemlített három misnarend egyik traktátusát áttanulmányozta és szüksége van egy befejező fejtegetésre, bátran nyulhat az érdekes munkához. (Cím: Rabin Abraham Stern, Nové Zámky.)

ארטה' נשר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

Miért vegyen máshol, mikor nálam jót és olcsón kap!
Peszachra WEISZ-csokoládét, dragéet, kakaót, cukorkát kérjen!
Minden üzletben kapható, szép kivitelben olcsó minőségben.

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz. kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Stü hmer-féle של פסח Csokoládé

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt készült.
Kapható mindenütt. Vízonteladók az eredeti hechser másolatát kapják.

Gyár: Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 8.

HIREK NAPTÁR

SABOSZ HACHAJDES

Sabosz Rajs-chajdes Niszon, Vajikró.

Három Tóratekeresből olvasnak fel. Az elsőből 6 személynek a Vajikró hetiszidrot; a másodikból hetediknek a rajs-chajdesi részt (utána fél kadis); a harmadikból maftirnak a Hachajdes fejezetét. Haftajró: Kajl hoom hoórecz. Összes ajzecz a sabosz hachajdesi, csak az „ajfon” a rajs-chajdesi (avir hagvir).

Gyertyagyújtás (Bpest): 5.30
Shabbat kimenetele: „ 6.30

Sabosz Hagodajl, Czav, Niszon 8,
(Czav haftajróját olvassák.)
Gyertyagyújtás 5.40, Shabbat kimenetele 6.40

Peszachi számunk א"ח f. hó 25-én kerül kiadásra, gazdag tartalommal. Lapzárta 23-án.

— Ujabb arab terrorselekmények Palesztinában. Dr. Joseph Leher beisani zsidó orvost arab terroristák meggyilkolták. Ezzel kapcsolatosan néhány arab notabilitást és egy törzsfőnököt letartóztattak a hatóságok, miután az a gyanu merült fel ellenük, hogy részük volt a zsidó orvos meggyilkolásában. A haifai zsinagóga ellen bombamerényletet követtek el az arab terroristák. A templom bejáratát és ablakait megrongálták. Emberéletben nem esett kár. Jeruzsálem közelében a vízvezeték rongálták meg a terroristák, míg Javniel kolóniáról huszonöt juhot loptak el az arabok.

— Aguda-meeting Nagyváradon. Vasárnap nagy Aguda-összejövetel volt Váradon, abból az alkalomból, hogy Blau rabbi (Jeruzsálem) és dr. Ehrmann (Frankfurt) Aguda-vezetők, európai propagandakörútjukon a városba érkeztek. Leichtmann Jenő helyi elnök megnyitóját után Blau rabbi beszámolt a királyi bizottság előtt folytatott tárgyalásairól, majd dr. Ehrmann rámutatott a palesztinai vallástalan „Hiszadrut” munkásszövetség nagy veszélyére és kifejti, hogy a zsidóság csak a hitéhez Mutatványszám díjtalan.

való ragaszkodással tudja magát fenntartani. Groszmann Ödön helyi Aguda-alelnök záróbeszédével ért véget a megkapó lefolyású gyülekezés. R. L.

— A mezőcsáti saschevra Ador 4-én rendezte saszi-szijum ünnepélyét, a „Netá Szajrék” és „Jam sel Jehüdó” gaonok Jahrzeitjével egybekötve. Altmann Fábrián főrabbi drósója után a szüdasz miczvó folyamán Tóra-igékét mondtak: Jungreis Izidor főrabbi (Mezőkövesd), Altmann Simon főrabbi (Paks), Neufeld Simon rabbi (Miskolc), Tannenbaum Mózes főrabbi (Szeps), Pollák József főrabbi (Verpelét), Jungreis Fülöp főrabbi (Ökörítő). Kohn Dávid kántor „Kél molé rachimim” imával végződött a kegyeletes ünnepség, melynek keretében R. Chajim Zalmen Moskovits tokaji dajonról z. c. l. és R. Sabsze Altmann bpesti egyetli rabbiról z. c. l. is megemlékeztek.

— A HUSVÉTI **של מנחם מנחם** MANNA-CIKORIÁT A HITHU HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK. KAPHATÓ MINDENÜTT.

— Kegyeletes ünnepség folyt le Ujfehértón Silbermann Lázár rabbi, a megdicsőült R. Herczka Rátzferter unokája beszhamidrosában. Ador 21-én. A nagynevű és a chósizidvilágban legendáshírű Rebbe Reb Elimelech Jahrzeitjét ülték meg meghitt társaságban, szüdasz miczvóval, Tóraigékkel. A bensőséges chaszidikus ünnepség éjfélig tartott.

— Mezőlaboron, mint tudósítónk jelenti, még mindig tart, sőt erősödik a viszálykodás a szembenálló két hitközségi tábor között. Illetékes részről való fáradozások dacára, a feszültség elérte a tetőpontját és szakadás veszélyezteti a hitközséget.

x Feltűnést kelt Spitz Herman szombattartó cég selyem-, szövet- és mosóáru ocassója. Gazdag választék. Olcsó árak. Budapest, Erzsébet körút 34.

x A Remény zsidó ifjúsági folyóirat ünnepi száma, dr. Molnár Ernő szerkesztésében, gazdag tartalommal és szép képekkel jelent meg, XXIII. évfolyam. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV. Ajtosi Dürer-sor 9.

— Porajchesz-avatás. F. hó 6-án szombaton a délelőtti pntentisztelet keretében avatták fel az Országos Bikur Chólim Betegeket Gyámoltó Egyesület VI., Dessewffy-u. 23. szám alatti templomában Mayer Miksa templomelnök és neje által adományozott, művészi kivitelű, porajcheszt, nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. Dr. Stern Salamon, nagyhatású szónoklatában követeendő példaként aposztrofálta a nemes ambícióiról közismert templomelnököt, kinek a templom fejlődése és fokozatos terjeszkedése körül orszlánrésze van.

— A hajduböszörményi misnájoszchevra szokásos szijum-ünnepélye a Rabéni Jáka Jajszej főrabbi z. c. l. Jahrzeitja alkalmából Niszon 5. előestjén (március 16. este) lesz megtartva.

— A nyiregyházi „Chevro Thilkim” ujonnan választott tisztikara: Rosenwasser Adolf elnök, Blau Jenő úv. alelnök, Schwartz Béla jegyző, Fischer Farkas gondnok, Silbermann Herman pénztárnok, Kupferstein Izidor ellenőr. Választmány: Blau Mór, Fischer Zsigmond, Kupferstein Hermann, Farkas Antal, Schreiber Sámuel, Gewürz Bernát, Herbst Ferenc, Weisz Lajos, Seelfreund Sándor. Számvizsgálók: Fleischmann Ezekiel, Schatten Jakob, Herman Lajos.

— A bonyhádi Chevra Kadisa új tisztikara: Englmann Adolf elnök, Blum Sándor, Fröhlich Jakob, Galandauer Ignác, Glattstein Ignác, Schönberger Sándor, Schön József előljárók. Póttagok: Ausch Izsák, Englmann Antal, Freund Nathan, Galandauer Ábrahám, Krausz Salamon, Márkus József.

Ujdonság! Szenzáció!
Természetes, édes, vitamindús
MUST
orth. kóser של מנחם מנחם, alkoholmentes, magas cukortartalommal, minden idegen anyag hozzáadása nélkül készítve. Asszonyok és gyermekek kedvence itala. **Kérjen ajánlatot!**
STEINER GYULA
szőlőbirtokos, Paks
Ugyanott kitűnő borok nagy választékban.

Orth. kóser kitűnő fajborok legolcsóbban
SÓSTÓHEGYI TERMELŐI BORPINCÉSZETBEN
VII., Nefelejtés-utca 4.
Telefon: 33-87-84.
Termelői megbízott: Orgel H.

Pillanatfelvételek a kongresszusról

Folytatás a 4. oldalról

Az egyik világi tag odamegy a „Chélek Lévi” tudós szerzőjéhez, Pollák szerencsi főrabbihoz és odanyújtja neki a kongresszusi rabbik közlönyének legutóbbi számát, ahol az olvasható, hogy a Chélek Lévi szerint a sechita előtti elkábítás tilalma elkerülhető. Tekintettel arra, hogy a német orthodoxia a hillerizmus kitörése óta eredmény nélkül keres az állami törvény által előírt kábításra vallástörvényi engedélyt és nem talál, ez a beállítás igen fontos volna, a németországi kényszerűségből növénykoszton élő zsidóságra. A tudós szerencsi főrabbi csóválja a fejét, kijelenti, hogy a cikkíró egyáltalában nem értette meg az ő fejtegetését és erre vonatkozó nyilatkozatot le is adott a Zsidó Ujság-nak, amelyet a jövő számunkban közölni fogunk. Ez az apróság is mutatja, hogy rabbijaink milyen komolyan veszik feladatukat, komolyan veszik a sajtót is, ha ez komolyan veszi magát.

*
A delegátusok fiatalabb gárdájának egy része a választás alkalmával élénk ellenzéki hangot ütött meg, amennyiben a listákon eszközlendő törlésekre megszervezett kisebb csoportokat. Az „ellenzéki” hangulat zászlóvivői voltak többek között: Dr. Fisch Dezső (kunszentmártoni), Kaufmann Nándor (csengeri), Oblatt Sándor (balatonfüredi), Handelsmann Nándor (györszentmártoni), Berger (bükki), dr. Siehermann (sajószentpéteri), dr. Mayer (dorogi) delegátusok, akik ha mást nemis, de annyit mindenesetre elértek, hogy a választás lefolyását liktetőbbé, színesebbé és élénkebbé tették...

Komoly bírálat tárgyává tette a szerdai alakuló ülésen az Iroda működését óbudai Freudiger Dávid kormányfőtanácsos, képviselősi tag, amire az elnök szelíden kijelentette, miszerint szívesen veszi öt munkatársát az általa felhozott, főleg gazdasági kérdésekkel összefüggő orth. problémák megoldásában... Igaza van tehát annak az angol államférfiúnak, aki azt mondotta: ha nem volna ellenzék, akkor csinálni kellene azt...

A karcuság titka
EHRENTÁLNÉ Geczovits René
fűzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 14-02-64.

PARÓKÁT
legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal
HEISZ JENŐNÉ
parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Családi hírek
(Négy sorig P 4. azonfelül soronként P 1)
Weinberger Irmus Sopron-Beled, Friebert Ferenc Beled jegyesek.
Ilyovits Gizella és Reich Gyula Berettyóújfalui jegyesek.

Lordján Margit Mezőkeresztes, Deitel Jakab Nagyszalonta jegyesek.

Katz Franciskát Katz Áron z. c. l. nyitrai főrabbi leányát eljegyezte Rosenbaum Miklós tállyai főrabbi, Rosenbaum Lipót z. c. l. tállyai főrabbi fia.

Szabó Sári a miskolci Chevra Kadisa tisztviselője és Grosz Sándor Karcag jegyesek.

A néhai kápolnokmonostori főrabbi unokáját, Berger Jakab ny. tan. leányát Schwartz Sárkát Soltvadkert, eljegyezte Pollák Béla kereskedő Bpest.

Kitűnő orth. kóser bor של מנחם מנחם
asztali, pecsenye, tokaji- és csemegeborok; szilviorium, törköly, konyak, bozovicska, seprópálinka, legolcsóbb árban házhoz szállítva. Saját gyártmányú sel peszach szódavíz, privátoknak is.
BÜCHLER JÓZSEF
Budapest, VII., Kisdiófa-utca 5. sz.
Telefon: 1-311-06.

Ajánlom orth. kóser של מנחם מנחם kitűnő boraimat
Elsőrendű tokaji, verpeléti zamatos pecsenye, csemege és asztali borokat nagyban és kicsinyben legolcsóbb áron
LAZAR MARKUSZ borpince
Budapest, VII., Klauzál-tér 16. sz.
Telefon: 1-405-54.

Orth. kóser של מנחם מנחם fűszerárak
Szilva boszniai, 90, 25 és 12½ kg-os ládákban, burgonyaliszt, ecet-sav, Boon's cacaó.
Amszel Simon, Budapest, Király utca 9.
Telefon: 13-11-63

Orth. kóser sel peszach cikkeit, u. m. összes fajta nyers- és pörkölt kávékat és keverékeit, tea-keverékeit, boszniai és hazai etuvált szilva aszvalányokat, gyarmatárakat, burgonyalisztet, déligyümölcsöket és mindenféle husvétit árukat, ismert kitűnő minőségekben, a legolcsóbb nagyban árakon, minden felár nélkül (kivánatra orth. hecserrrel ellátva) ajánlja:
STARK HERMANN BERETTYÓÚJFALU, Telefon: 22.
fűszernagykereskedés és villanyerőre berendezett nagypörköldé
Kávé, tea, gyarmatáru és déligyümölcsök közvetlen behozatala.
Mielőtt szükségletét fedezné, saját érdekében kérjen ajánlatot.

Orth. kóser של מנחם מנחם fűszerárak, ecetsav, burgonyaliszt, szilva, doboz-sajt
özü. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Singer Renné Diszel-Wien, Farkovics Dezső Vác jegyesek.

Spitz Herman budapesti nagykereskedő szombaton nagyszabású ünnepséget rendezett Gábor (Majse) fia barmiczvója alkalmából. Az ifjú szépen, értelmesen előadott psetlilje és homiletikai szónoklata elsőrangú volt.

ORTH. KÓSER של מנחם מנחם
fűszerárak, ecet, kakaó, burgonyaliszt, paradicsom és mindennemű fűszeráru, máceszliszt és tej a legolcsóbb árban
MUNCSIK GYULÁNÁL
Budapest, Kazinczy-utca 38. szám.
Nagybani rendeléseket vidékre is pontosan eszközlők.

ORTH. KÓSER של מנחם מנחם
édeskés, zamatos bor, literje
56 fillér
Tokaji és csemegeborok legjobb és legolcsóbb beszerzési forrása. Termelői borpince ü. v.
Tauter Simon, Holló utca 1.
Legkisebb rendelés is házhoz szállítatik!
Telefon: 13-79-74.

קערעסטרער שמורה מצות
נמצא אצלי קמה ומצות שמורה אף למחרת מן המחרת, קמה שמורה 70 ה"ה מצות שמורה 1.20 פ"פ מצות פשוטים 1 פ"פ.
החת השנחה ההיג וההיג שליש"א דפה, וכאשר כי אין לי הרבה, לכן כל הקודם זכה, גרשון אברהם קליין,
נדר להנאות שמן רוקח זצ"ל
Klein pászkasütő Bodrogkeresztur

Hittestvéreink figyelmébe!
Speciális rabbi-és bócher kalapok
KOZMA
KALAP, ING, NYAKKENDŐ
Károly-körút 3. saroküzlet
Alapított 1860.

Hirdetmény macosz elárusítás tárgyában.

Alulírott előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy az általános macosz-elárusítás f. hó 14-én megkezdődik. Figyelmeztetjük a t. c. közönséget, hogy a magas gyártási költség és kockázat miatt csak a feltétlen szükséges peszachi macosz-mennyiséget állítjuk elő, miért is kérjük, hogy a macosz-szükséglet beszerzéséről idejekorán gondoskodni sziveskedjék. Kifogástalan orth. macoszt csakis rabbiságunk felügyeletét jelző, hehser-cimkével ellátott és zárószalaggal leragasztott fehér kartondobozok tartalmazzanak. Ára kg.-ként P 1.40, meleg macosz a kemencétől P 1.50, dara 1.70, liszt 1.80, 12 drb. smüre P 1.80, 6 drb. P —.90. (Nullás lisztből készült válogatott extra-macosz P 1.60) Elárusítás a központban d. e. 8—1-ig és d. u. 3—7-ig; fiókjainkban és kereskedőknél az üzleti órák alatt. Nyomatékosan figyelmeztetjük t. hiveinket, hogy Budapest területén orth. kóser macosz előállítására és forgalomba hozatalára kizárólag hitközségünknek van joga. Idegen hitközségek területéről származó orth. macoszt vagy macosz-termékeket hatóságilag el fogunk koboztatni. A BUDAPESTI AUT. ORTH. HITK. ELŐLJÁRÓSÁGA.

Elárusítóhelyek jegyzéke:

Központi elárusítóhely: VI. Dob utca 35

II. kerület

Margit-körút 7.

Hitközségi mézszárszék

V. kerület

Nagy S. u. 7. (Hajnal-u)
Zsitvay (Sólyom) u. 24.
Sziget-utca 17.
Visegrádi-utca 8.
Visegrádi-utca 19.
Visegrádi-utca 26.
Pozsonyi-út 1.

Deutsch Albert
Hitközségi mézszárszék
Krausz Vilmos
Mandel Ignác
Salczer Testvérek
Hitközségi mézszárszék
Skrek Lipót fiókja

VI. kerület

Andrássy-út 56.
Andrássy-út 64.
Nagymező-utca 7.
Hungária-körút 74.
Kazár-utca 4.
Izabella-utca 67.
Laudon-utca 3.
Laudon-utca 9.
Nagymező-utca 50.
Proféta-utca 9.
Vasvári Pál-utca 6.
Vörösmarty-utca 25.

Grosz Benjámín
Hitközségi mézszárszék
Nebenzahl Dezső
Katz Hermann
Teller Adolf
Kahan Simon
Rebenurzl S. és I.
Brenners N.
Skrek Lipót fiókja
Özv. Szandel J. Herschné
Rosenberg Tibor
Muncsik Izidor

VII. kerület

Akácsfa-utca 27.
Akácsfa-utca 34.
Akácsfa-utca 60.
Almássy-tér 17.
Alpár-utca 9.
Baresay-utca 11.
Baross-tér 16.
Dob-utca 4.
Dob-utca 9.
Dob-utca 10.
Dob-utca 19.
Dob-utca 25.
Dob-utca 28.
Dob-utca 29.
Dob-utca 30.
Dob-utca 33.
Dob-utca 35.
Dob-utca 37.
Dob-utca 39.

Zucker Benjámín
Bandel Izsák
Özv. Deutsch Hermanné
B. né Met Manó
Schwartz Simon
Goldstein Jakab
Skrek Lipót fiókja
Róth Ábrahám
Hartmann Hermann
Neuwirth Ármín
Papper Dezső
Fränkel Géza
Fenákel Jónás
Fesztinger Izsák
Mayer Ignácné
Fesztinger Hermann
Hitközségi iroda
Fesztinger Hers
Bernstein Sámuel

Dohány-utca 56.
Garay-tér 17.
Garay-téri csarn. 182. fülke.
Hársfa-utca 18.
Hernád-utca 16.
Kazinczy-utca 32.
Kazinczy-utca 38.
Kertész-utca 35.
Kertész-utca 41.
Király-utca 1.
Király-utca 3.
Király-utca 9.
Király-utca 21.
Kisdöfö-utca 6.
Klauzál-tér 2.
Klauzál-tér 14.
Klauzál-utca 18.
Murányi-utca 19.
Nefelejts-utca 45.
Péterffy Sándor-utca 37.
Rombach-utca 2 c.
Rombach-utca 3.
Rombach-utca 3.
Rottenbiller-utca 64.
Wesselényi-utca 13.
Wesselényi-utca 18.
Wesselényi-utca 18.
Wesselényi-utca 23.
Thököly-út 3.

Hitközségi mézszárszék

Mandel Eliás
Weisz Izsák
Glück Dávid
Hitközségi mézszárszék
Berkovits Koppel
Muncsik Gyula
Hitközségi mézszárszék
Özv. Gecovits Salamonné
Rebenurzl fiók
Weisz Mór fiókja
Amszel Simon
Blau Bernát
Domb József
Ausch Vilmos
Fischler Gyula
Büchler Andor
Heitler Mihály
Reiner Ferenc
Klein Ábrahám
Iliovits Jenő
Brettschneider Sucher
Schlesinger Simon
Özv. Löffler Edéné
Farkas Mózesné
Hitközségi mézszárszék
Rebenurzl fiók
Scheer Ferencné
Rebenurzl fiók

VIII. kerület

Karpfenstein-utca 1.
Kenyérmező-utca 5.
Kun-utca 12.
Lujza-utca 1 c.
Lujza-utca 14.
Lujza-utca 21.
Lujza-utca 36.
Magdolna-utca 12.
Magdolna-utca 29.
Magdolna-utca 40.
Népszínház-utca 22.
Népszínház-utca 30.
Népszínház-utca 45.
Népszínház-utca 53.
Népszínház-utca 59.
Szerdahelyi-utca 18.

Engländer Jenő
Grosz Jenő
Özv. Klein Vilmosné
Schachner Zs. és Haber J.-né.
Klein Zsigmond
London Bernát
Sachs Mayerné
Mayer Dezső
Hitközségi mézszárszék
Glück Bernát

Engländer Jenő fiókja
Hitközségi mézszárszék
Jungreis Gyula
Schwartz Gábor
Özv. Zwiebel Zéligné
Österreicher Artur

IX. kerület

Erkel-utca 5.
Tompa-utca 17 a.
Ferenc-körút 32.

Farkas Dávid
Hitközségi közs. templom
Mandel Ábrahám

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán.

14

— Tehát menjek koldulni? — kérde Rafael.

— Meg van írva t'hillimben: „*maar hojisi, gam zokanti* ... — fiatal voltam, megis öregedtem, de nem látam egy Igazat elhagyatva és gyermekei kenyér után járjanak”. Ennek értelme: az Igaz még akkor sincs elhagyatva, ha gyermekei házról-házra járnak egy falat kenyérért.

— Szent ember maga, Reb Joselmann, menjen a feleségemhez, azt üzenem neki, hogy adja át a váltókat a polgármesternek.

— I'ten áldása legyen magával is, nagy jót tett zsidó testvéreivel, ha a polgármester nem ad most semmit sem, akkor összegyűjtök egy kis összeget és odaadjuk magának kamat nélküli kölcsön fejében, hogy megkezdje üzletét.

R. Joselmann a polgármesterhez sietett és elmondta beszélgetése eredményét. A polgármester azt kérdezte:

— Hát hogyha szabadon bocsájtom a zsidókat, ki áll jót azért, hogy nem fogja ez az uzsorás az egész összeget újra követelni?

— Ne mondja, hogy „uzsorás”, szegény szerencsétlen ember ez. Hogy pedig megnyugtassam, kötelezem magamat, hogy ebben az esetben én fizetem ki az adósságot.

Amikor lakására ment R. Joselmann, ott találta feleségét gyermekeivel, akik Rosheimből jöttek a fogadására. Elmondta nekik I'ten csodálatos kegyelmét, hogy sikerült neki Pfefferkorn merényletét elhárítani és hogy közbejárt a szerencsétlen zsidók érdekében.

Közben előhozták a hosszú Dietrichet, aki vádjait visszavonta, amire őt ugyan halálra ítélték, de a zsidókat szabadon bocsájtották, ami eladdig páratlan esemény volt. A zsidók a környéken úgy beszéltek R. Joselmannról, mint aki a szent kabala segítségével csodát művel. A nemzsidók is csodátevőt láttak benne s mivelhogy pénzváltással foglalkozott, mindenki nála akarta beváltatni a pénzét, azt hitték, hogy szerencsés minden pénz, ami az ő kezén fordult meg. Csak egy ember volt, aki rettenetes gyűlölettel gondolt R. Joselmannra, a polgármester, aki úgy érezte, hogy fölébe kerekedett a zsidó ...

Rosheim városában a domonkosok priorja megdöbbenéssel hallgatta, hogy a nép mily nagy tisztelettel beszél Joselin zsidóról. Amíg ezen gondolkodott, beengedtek hozzá egy csunya, vörös emberkét.

— Főtisztelendő atyám, mondta, Kölnből jövök. Arnold főtisztelendő Ur küldi szívélyes üdvözlését.

— Hát *Kegyelmed kicsoda?* — kérde a prior.

— Én alázatos szolgája, *Johannes Pfefferkorn* vagyok.

— I'ten hozta, megtért báránkjája az Urnak! Mi járatban van?

A renegát elmondotta, hogy Kölnben megdöbbenve hallották Joselin nagy eredményeit és őt küldték ki, a helyzet tanulmányozására. Hosszas megbeszélés után azután kisütötték, hogy legjobb lenne ezt a Joselmannt valamilyen közönséges büntetést rajtaszerezni, akkor lehetne fogni és láb alól eltenni. Tekintettel arra, hogy pénzváltással foglalkozik, a legkönnyebb volna őt pénzcsonkítással vádolni.

A prior erre elment a polgármesterhez, aki elvben mellette volt, de aggályait fejezte ki afölött, vajjon talán-e valakit, aki ezt a följelentést megteszi Joselmann ellen. A prior gondolkodott és azt mondotta:

— Meg van! Itt van az a csipás szemű Feivel.

A polgármester nevetett:

— No hát ez egy nagyszerű gondolat, ez a részeges alak egy kanna borért mindenre képes.

Az az ember, akire a papok választása esett, a Zsidó-utcának züllött alakja volt. Már csak azért is, mert a zsidóknál igen ritka csuf szenvedélynek, az iszákosságnak hódolt. Így például a *szeliches* előtti estét is a kocsmában töltötte a parasztokkal. A felesége másnap reggel átkozni kezdte, szemére hányta istentelenségét, amire ő kijelentette, borközi hangulatban:

— Na, belátom, hogy igazad van! Most városunkban időzik a szent Rabbi Joselmann, ő járatos a titkos tudományokban, mindenkin segít, elmegyek hozzá, adjon nekem egy amulettet és kifogok gyógyulni az iszákosságból, meglátod, milyen tisztességes ember lesz még belőlem.

Feivel el is ment Joselmannhoz. Amikor ez meglátta az ittas embert, rákiáltott.

— Nem szegyeled magát! Szelichajsz első napján, egy zsidó részeg legyen!

— Eppen azért jövök ide, ördögök lakoznak bennem, azért jöttem, hogy adjon valami ördögűző amulettet ...

— Na, maga egész ostoba ember, iszákosság ellen nincs amulett, hanem az embernek magának kell tudni uralkodni magán!

— Hát mit csináljak, családom éheznek és nem tudok nekik kenyeret adni.

— Itt van 5 forint, vásároljon valami portékát és menjen házalni a falvakba!

Feivel mohón nyult az ötforintos után, elsieltett — a kocsmába és ott újra kezdett inni. Amikor R. Joselmann estefelé a templomba ment, látta, hogy az utcán egy csomó gyerek csintalanodik a tökrészeg Feivel. Erre intézkedésére bevitték a részeg és a hitközségi fogdába csukták. (Az akkori időkben a hitközségeknek önrendelőzési joguk volt az engedetlen tagokkal szemben és testi fenytéseket is alkalmazhattak.)

Még aznap este megjelent egy szerzetes a dominikánus kolostorból és kereste Feivel. Amikor meghallotta, hogy iszákosság miatt lecsukták, örömmel dörzsölte kezét, mondván.

— Na, ezek a zsidók a mi kezünkre dolgoznak.

Másnap reggel Joselmann elmondotta, hogy 5 forintot adott Feivelnek s ő az 5 forintot elitta, amire elítélték 25 botütésre és mindjárt végre is hajtották az ítéletet. Mikor Feivel hazajött, nagy jelenet volt otthon, de még neki állt feljebb és szidta Joselmann, hogy ahelyett, hogy iszákosság elleni amulettet adott volna neki, becsukatta és megverette. Különben is, ugys küldtek értem a papok, meggyek oda, — mondta.

— Csak nem akarod *smadolni* magadat? — kérdezte a felesége ijedezve.

— Mit tudom én? Te és az összes zsidók és ez a Joselmann esetleg arra is kényszeríteni fognak.

Egy szép napon Elzasz zsidósága dermedten hallotta, hogy az összes zsidók királyi parancsnokát Rabbi Joselmann bebörtönözték aranypénz-csonkítás miatt. A csipás szemű Feivel ugyanis bemutatott a hatóságnak egy körülmetszett darab aranyat, amit Joselmanntól kapott, amikor a prior megbízásából pénzt váltott, amire hirtelen házkutatást tartottak és akkor (a kieselt terv szerint) — a fáskamrában aranyhulladékokat találtak. Rabbi Joselmann elfogták és közönséges bűnöző gyanánt abba a földalatti lyukba dugták, amelyben ostya-átfürás vádjá miatt synylődött 3 zsidó, amíg Joselmann kiszabadította őket. Az elzaszi zsidók nem is tudták, hogyan fogjanak a mentéshez, hisz érezték, ha az összes zsidók vezérének ilyen csuf büntetésben elítélik, azaz végrehajtják rajta a halálos ítéletet, akkor ez jel lesz az egész világon a zsidók üldöztetésére, kiűzetésére, vagy meggyilkolására. A császáról nem tudták, hol székel, a mindenfelé küldött emberek visszajöttek eredmény nélkül.

(Folyt. köv.)

Divatos, izléses paróák hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is. Jelígs levelekhez 20 fillér bélyeg mellékelendő.

AKI BÓCHERT akar melamednak fo- gadni chümis-rasinak dikdük szerinti tanításához, ugyszintén gemöre okta- tásához, forduljon: Fekete Lázárhoz, Gégény.

A GYÖMÖREI jesiva menzája keres a nyári szemeszterre szigorúan vallásos, megbízható és jól főző, egyedülálló öz- vegy szakácsnót. (Esetleg javakora- beli gyermektelen házaspárt; a férj a sameszi teendőket végezhetné). Aján- latok eddigi működés és fizetési igény megjelölésével: Jesiva-menza Gyömöre RELIGIONSLEHRER, erstklassiger Pädagog, streng orthodox, zu 9 jähri- gem Knaben mit Sprachfehler, zwecks gründlicher Ausbildung gesucht. Neben voller Verpflegung entsprechender Gehalt. Gefl. Anträge mit Ansprü- chen und bisheriger Tätigkeiten erbeten an: Farkas Dávid, Senta, Jugoslavien. SZÉPKIVITELŐ, új, modern illatszertárberendezés jutányosan eladó. Flamm Izidor, Szikszó.

SZIGORUAN orthodox, perfektül főző leányt vagy asszonyt (cesléd mellé) felveszek. Fehérneművarrásban jártas előnyben. Hirschfeld Mátyás, Vác.

KIS háztartásomba megbízható orth. gyermekszertő minden leányt ke- resek. Cím: Spiegel Ödön, Szendrő.

PERFEKT főzőnőt keresek orth. ház- tartásom részére hosszú bizonyítvány- nyal. Cím: Altmann Bernát, Pápa.

ENGRO- és detail kereskedéseme szak- képzett fiatal kereskedőségét ápril- is 15-re felveszek. Ajánlatok igény- megjelöléssel. Friedmann Zoltán Encs. VAS-fűszeres segéd (25 éves intellek- tuel) állást keres. Jártas vaskalkulá- cióban, kerékpáralkatrészek, ásvány- olajak eladásában, utóbbiak adminisz- trációs munkáiban, géprásban, leve- lezésben. Cím: Sándor Zoltán, Rum.

TOKAJI aszúbor sel peszach literje 2 P, nehéz édes samorodni 1 P. Taub Ár- pád, Tokaj.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes alkalmakra (barmiczvó, chasene, próba és székfoglaló, stb). 5.50 P előzetes be- küldése ellenében; psettlit külön díja- zással, diszkréció mellett szállít. Braun Izráel, rabbi, Bpest. Szóvétség-u. 43. TERMÉNY-, vagy hasonló üzembe 21 éves volt jesivanövendék pestvidékre vagy Dunántúlra állást keres. Esetleg 1-2 fiút zsidóban is oktatna. „Hűs- ges” jelige (20 fill. bélyeg.)

SZOMBATTARTÓ kozmetikushoz tanu- lólánynak mennék. Cím: Farkas Sándornál, Bp., Péterffy Sándor-u. 7. NAGY-GYÜLÉSRE jövet, Pesten elve- szett egy rabbi talisz-ffillinjé, ruha- darabbal stb. Becsületes megtaláló, vagy vevő jutalomban részesül. Fried- mannál, Király-utca 8. I. 42.

BIN angenehme Erscheinung, Waise, Modewaren-branche. Besitze 10.000 P und Ausstattung. Suche zwecks Heirat eine Mann bis 45. Entsprechende Zu- schriften befördert unterm „Masol- tow” die Administr.

BRÜNN UTÓDA

Orth. kóser **Engländer** שר פסח

Saját pörkölési kávé, fűszer, ecetsav, szilva, bor, macesz, stb. Szolid árák. Házhoz szállítás egész éven át. Budapest, VIII., Karpfenstein-utca 1. (Teleki tér sarok) Telefon: 1-309-24.

CHÓMECMENTES RASOL KÉSNÉLKÜLI BOROTVÁLÓPOR.

Felhívjuk a t. hitsorsosok figyelmét, hogy a „RASOL” késnélküli borot- válópor az idén is chomecmentesen kapható, erev peszachi használatra. „RASOL” VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, VI., Eötvös-utca 33. sz.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árák.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

A „Semen Rajkéach”

megdicőltése századik évfordulójá- nak emlékülenné május 4.-én lesz megtartva Abaujszántón. Jelentke- zést mielőbb kér a rendezőség nevé- ben: Ifj. Blau Jenő, Abaujszántó.

KERESEK kis családhoz, megbízható, vallásos, háztartásban jártas, gyer- mekszerető, intelligens leányt. Minde- nes van. Reiner Pál, Gesztely.

SZERÉNY igényű fiatal leányt 1 gyer- mekhez ki a háztartásban is segítke- zik, felveszek. „Sátoraljaújhely” jelige BOR, PÁLINKA sel peszach, nagyban és kicsinyben: Friedmann Henriknél, Nyíregyháza.

BENŐSITENÉM talmidchóhom fia- mat: „Mazl 5697” jelige. (20 fill. b.) VIRÁGDISZ, gyümölcs- és konyhaker- tészetet jelesen vizsgázott és gyakor- lattal bíró, a gazdaság minden ágá- ban jártas kertészségéd. teljes ellá- tással szerény fizetéssel állást keres: Címe: Izsák Miksa, Békéscsaba, Szív-utca 6.

MEGBIZHATÓ orthodox mindenleányt felveszek. Duschinsky főrabbi, Rákos- palota, Magyar-utca 14.

32 ÉVES iparos, hozzáálló hitvestársat keres. „Megértés” jeligére.

PESZACHON át teljes ellátást adok azon pesti nőnek, ki háztartásomat ezen idő alatt vezeti. „Csakis levélben” jelige.

ELŐKELŐ orth. családból való, jesi- vákat végzett, intelligens, jómegjele- nésű 26 éves öcsémet benősiténém jó- menetelű üzlettel rendelkező orth. uri- családba. „Előkelő orthodox” jeligéjű ajánlatokat kiadó továbbít.

ניר-כאמארער מצות! נמנע אצל קמה ומצות שמורים שנמחנו כרחם של סוסים שקורין שראקקענע מיהלע' ונאמים בהשגחת דהנהיץ אביר דפה שלישי' קמה ה' מצות שמורה 1.10. מצות פשוטים 86

Schwartz Ábrahám pászkaütő, Nyírbátor

הגדה של פסח

LEGENDÁS HAGADA

új magyar fordítással bőséges ma- gyarázatokkal az egyiptomi kivonulás történetével a szájhagyomány és a midrasi irodalom nyomán írta

ÁBRAHÁM MÁRTON

Nagy albumalaku, aranyozott dísz- kötésben ára 4.80 P.

33 művészies illusztráció és fejléc. Megrendelhető: ÁBRAHÁM nyomda, Kecskemét A legalkalmasabb ajándék!

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

Ünnepi kettős-szám

Budapest, 1937. március 26. 5697. Niszon 14.

40 fillér

XIII. évfolyam 12-13. sz

אללגע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót גרצל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

A széder-esti keserű füvek

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox izr. hitközség elnöke

A zsidó fájdalom nagy prófétája Jir- mijohú, a köv. szavakban fejezi ki méla- bús világszemléletét és kora szomorú vi- szonyai fölött érzett lehangoltságot: „Hiszbani bamrajrim hirváni laanó — jóllakatott engem keserűséggel, telített engem epével”. A midras bölcsei, akik arra akarnak bennünket tanítani, hogy a balsors tuskéi között az i'teni kegye- lem rózsáit is megtaláljuk, e prófétai szavakban célzást találnak arra a vi- gasztaló mozzanatra, hogy a széder-este mindig oly estére esik, mint azon év Tisó Beóv estéje és ezért azt tanítják, hogy a keserűség necsak a szenvedésekre emlékeztessen, hanem erősitésen is meg bennünk egy jobb jövőbe vetett reményt és bizalmat. Ezt jelképezi az a vallási előírás, mely szerint szabadsá- gunk ünnepének magasztos estéjén keserű füveket eszünk.

Hogy a mai viszonyok mellett mennyi keserűség rejlik az eseményekben, azt nem kell bővebben részleteznünk. A keserűség azonban emlékeztessen arra hogy minden évben beköszönt évezredes ha- gyományával a szabadság fenséges ünnepe és újra meg újra emlékeztet bennünket a régi megállapításra: „Minden nemzedékben úgy tekintse magát az em- ber, mint hogyha ő maga vonult volna ki Miczrájimból”. És minden év újra meg újra akarja a szívünkbe írni Michó pró- féta (7. 15) szavait:

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נלאח „Mint Miczrájimból való kivonulásodkor mutatok majd csodákat.”

Ha szemügyre vesszük pontosan a szent szöveget, akkor azt látjuk, hogy tulajdonképpen úgy kellene lefordítani: „Mint Miczrájimból való kivonulásod, mutatok majd ömragunknak (ar'énü) csodálatos dolgokat.” Nem lehet az „ar'énü” szó használata véletlen, hanem útmutatásul szolgál nekünk a mai nehéz idők Peszachja megértésére. A Peszach

nemcsak a multé, hanem a jelené és a jövőjé is. Jechezkel próféta is azt han- goztatja (20. 35.):

והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי אתכם כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים „Elhozlak benneteket a népek pusztájá- ba és ítéletet tartok ott fölöttetek, amint ítéletet tartottam Egyiptom pusztájá- ban”. Hogy pedig a „népek pusztájába” kerültünk, ahol erkölcsi kaosz tátong, a ridegség üvöltése hangzik felénk, ezt érezhetjük naponként.

Széder-estéinken négyszer emeljük fel a serleget. Bölcseink magyarázata szer- int az első megfelel annak a tórai kije- lentésnek: „kivizetlek benneteket Micz- rájim robotjából”, a második emlékeztet erre: „megmentelek benneteket a rab- szolgaság alól”, a harmadik céloz az i'teni szózatra: „kiváltalak benneteket erős karral” és a negyedik utal erre: „kiválasztalak titeket népemé és meg- tudjátok, hogy én vagyok az I'ten”.

והוצאתי והצלחתי ונאלחתי ולקחת ויורעתם כי אני ה' Ebben a négy kijelentésben bennefoglal- tatik a mi egész történetünk: az ókor- ban megvalósult a miczrájimi rabszolja- ság megszűnése („kivizetlek bennete- ket”), majd az újkorban bekövetkezett az emancipáció, az emberi jogoknak hir- detése („megmentelek benneteket rab- szolgaságukból”). Már-már azt hittük, hogy következik a megvalósulása az ígé- nek: „kiváltalak benneteket,” de most megtorpant a haladás menete és a jelen sivárságai közepette várjuk, hogy a har- madik és negyedik serleg jelszava meg- valósuljon. Jobb jövőt remélünk, („v'goalti...”) de nem tudjuk magunk- nak ezt elképzelni csak I'tennel kaposo- latban („Vijdátem ki ani Hasém”) Oly nehéz a helyzet, hogy csodára van szük- ségünk, de csak csodára nem szabad tá- maszkodnunk. És ebben az összefüggés- ben ne felejtjük el, hogy az ünnep két neve kiegészíti egymást. A „chag hama-

cajsz” (kovásztalan kenyér ünnepe) elne- vezés arról szól, hogy a rabiga alól fel- szabadult nép, az Örökkévalónak sza- badságra hívó szavára nem törődött ke- nyere minőségével és így megérdemli Iz- rael a próféta dicsőítését (Jirmijohú 2): „Megemlékezem ifjúságod szeretetéről, midőn utánam vonulták a pusztába, egy be nem vetett országba”. Az ünnepnek „Peszach” elnevezése viszont azt hirdeti, hogy I'ten kegyelme nélkül, hogy megki- mélte házainkat, a rabigának összetörése nem sikerült volna. Az emberi bizalom földi megindulása אהערוותא דלחחא fel- ébreszti a mennyei kegyelem megindulá- sát. אהערוותא דלעילא Ezért hangoztat- juk a szédernél: „Ha az Örökkévaló nem szabadított volna ki bennünket, akkor most is alárendeltjei lennénk Fáraónak”. Tulajdonképpen hogy kell ezt értenünk? hiszen a Fáraók hatalma régen szétfosz- lott, semmivé lett! Ez azonban azt jelen- ti, hogyha I'ten nem avatkozott volna be az események sorrendjébe, történetünk természetfölöttisége nem domborodott volna ki, s így tehát, ha ki is szabadul- tunk volna, akkor tévedésből esetleg Fá- raó kegyelmének köszöntünk volna ezt.

Az I'tennel való egybekötöttség: köte- lességet ró reánk. Bölcseink szerint, egyiptomi elődeink az ősök szövetségé- hez való hűség, a vallástörvények gya- korlása, továbbá családi életük tisztasá- ga által lettek a szabadságra érdeme- sek. Ezeket az erényeket kell ápolni, ezt a lelki egybefonódottságot kell megerő- síteni. Így átérezzük és megértjük Michó igéjét a maga szószentiségében: „Mint Miczrájimból való kivonulásodkor muta- tok csodákat magunknak”, azaz: a velem egybeforrott népek...

Zecharjo próféta (8. fej.) a helyzet megjavulását is így fejezi ki: „Ha csodá- latosnak tűnik fel azokban az időkben, majd e nép maradéka előtt, az én szem- benben is csodálatos lesz, szól az Örök- kévaló”.